

20/110000
tax
8

ŘEDITELSTVÍ NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

V

Han Hŭng-su

Jméno a příjmení

Jméno a příjmení matky

den, měsíc, rok a místo narození

příslušnost

doklad o státní příslušnosti

děti do 15 let

žádá o povolení k cestě

v době od

Účel cesty:

Povolení místního národního výboru

29. IX. 1909, Song-do, Korea
Korea
nepřít. obč. pas země 1980 v Korei č. 046336

OTEC ČESKOSLOVENSKÉ KOREANISTIKY

MIRIAM LÖWENSTEINOVÁ, JAROSLAV OLŠA, jr. (eds.)

Blok č.	Blok č.	Blok č.	000678
Juxta	Juxta	Juxta	Čís. 054
Em. 1946	Em. 1946	Em. 1946.	
na dávku	na dávku	na dávku za úřední úkon ve	
cech spr.	cech spr.	věcech správních dle čís.	
řádu (vlá	řádu (vlá	sazby nařízení č. 182/43 Sb.	
1943 č. 1	1943 č. 1		
50 Kč	50 Kč	20 Kčs (dvacet Kčs)	
Malý konce	Malý konce	Malý koncept 5. Příloha účtovatelne	
		3037-T306/46-1301	

1946

Hung-Soo Han

Hung-Soo Han
podpis žadatele

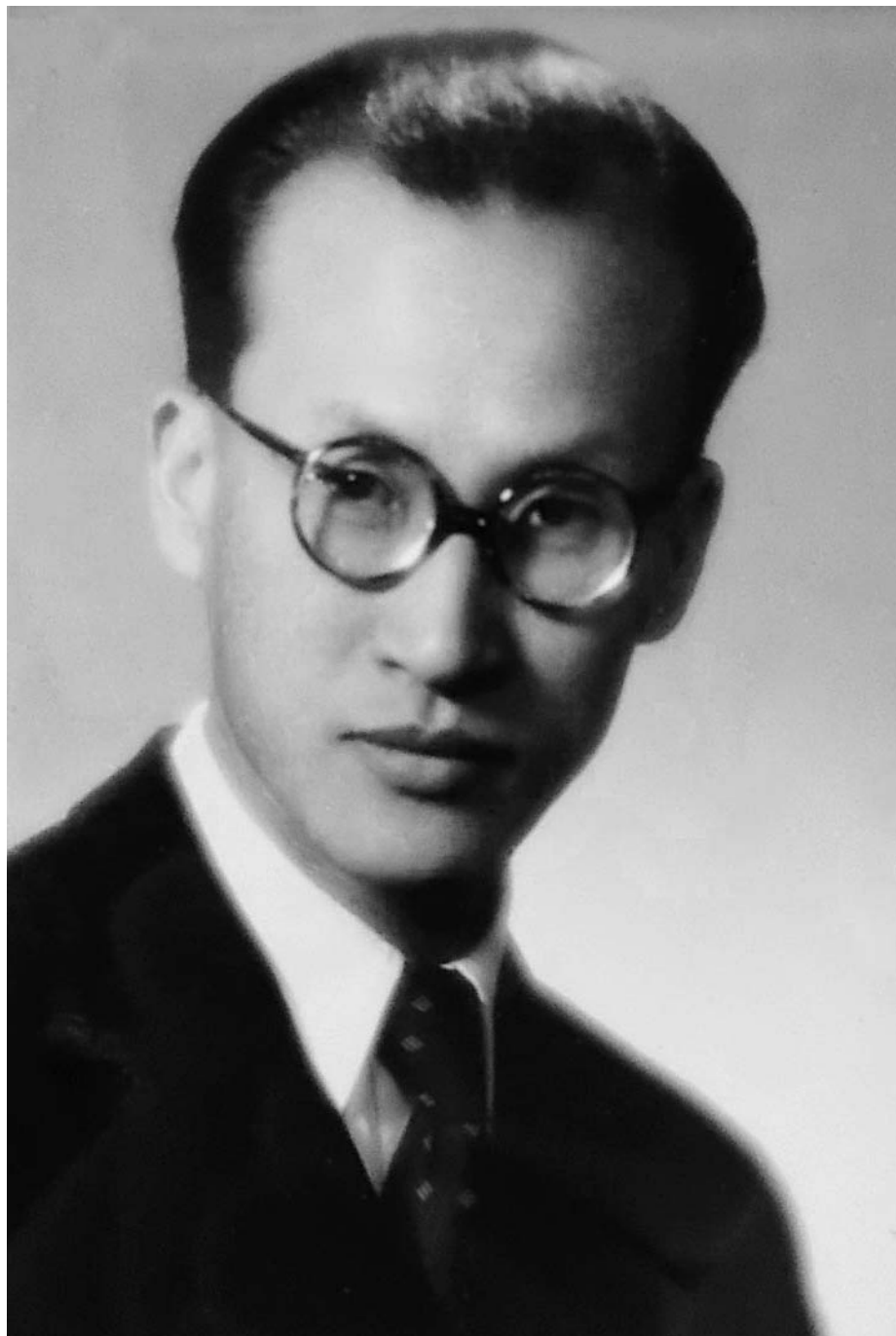
Praha I. Jakubská 8
přesná adresa

NOVÁ VLNA

NOVÁ VLNA

Han Hŭng-su

otec československé koreanistiky

한홍수

Han Hŭng-su

otec československé koreanistiky

Korejský historik ve střední Evropě
třicátých a čtyřicátých let 20. století

Miriam Löwensteinová
Jaroslav Olša, jr.
(eds.)

Nová vlna
2013

This book was supported by the Academy of Korean Studies Grant funded by the Korean Government (MEST) (AKS-2010-CAA-2102).

Tato publikace vznikla v rámci VVZ P08 *Koncepce „vlastního“ a „cizího“ v periferních kulturách Východní Asie*.

© Editoři: Miriam Löwensteinová, Jaroslav Olša, jr., 2013

© Miriam Löwensteinová, Jaroslav Olša, jr., Andreas Schirmer, 2013
Tobě, Koreo! © Vladimír Holan c/o Aura-Pont s.r.o.

Za obsah a jazykovou správnost odpovídají autoři.
Všechna práva vyhrazena.

© Nová vlna, 2013
ISBN 978-80-85845-36-5

Poděkování

Na této knize obětavě spolupracovalo mnoho lidí. Vyhledávání článků v českém tisku se ujala Nikol Pražáková a Františka Vrbenská, na některé korejské články upozornili Jung Byung-Joon a Yi Ki-Sung. Přepis textů je dílem Kláry Löwensteinové, překlady z němčiny pořídila Šimona Löwensteinová. Transkripce z čínštiny ověřoval Štěpán Pavlík, z japonštiny David Labus. Komentáře k Han Hŭng-suovým odborným článkům s tématem Čína napsal Jakub Maršálek. Řada informací o životě Han Hŭng-sua v Rakousku a Švýcarsku pochází z dosud nepublikovaného textu Andrease Schirmera. Některé materiály pocházejí od Karla Siebera a Vladimíra Hlásneho. Všem touto cestou děkujeme.

Obsah

ODKAZ HAN HŮNG-SUA A HUBERTY KIMOVÉ (MIRIAM LÖWENSTEINOVÁ)	15
---	----

Ediční poznámka	25
---------------------------	----

POPULARIZACE KOREJE A DÁLNEHO VÝCHODU

PROPAGAČNÍ A POPULARIZAČNÍ ČLÁNKY

Korea včera a dnes	30
Korea pod japonským jhem.	35
Kulturní činnost korejského národa.	39
O kulturní činnosti, národním hnutí a mládeži Koreje	42
Osvobozená Korea	45

ASIE A EVROPA

Korejci a Evropané.	52
Co o nás nevíte	55
Asiat hovoří o Asii	58

POLITICKÉ AKTUALITY

Země ve jhu fašistického Japonska. Korea volá na pomoc Rudou armádu	66
Přednáška u příležitosti 1. světového kongresu studentstva v Praze (17. listopadu 1945)	68
Přednáška v Orientálním ústavu (druhá polovina roku 1945)	70
Přátelská země Korea.	71
Korejec mluví k československým přátelům	75
Dnešní Korea.	80
Ještě jednou Korea.	83
Drobné zprávy.	86
Památky korejské kultury a „památky“ amerických vojáků	88

ODBORNÉ TEXTY

KOREA VČERA A DNES	95
Předmluva	96
Všeobecné poznámky.	97
Přehled dějin.	100
Starověk	103
Období kmenových států založených na otroctví	118
Období tří soupeřících říší.	121
Panství říše Silla.	130
Údobí Gorjã [Korjõ]	143
Dynastie Ri [I]	170
Vpád Japonců	179

Vpád Mandžůů	188
Pád dynastie Ri [I]	197
Válka rusko-japonská	215
Japonská anexe Koreje	216
Japonská okupační správa a korejský národní odboj	218
Povstání Manse a jeho následky	220
Osvobozená Korea	225
Jižní Korea pod vojenskou správou Spojených států	227
Vývoj poměrů v severní Koreji	237
Doslov	245
Dodatek [k druhému vydání]	248

KULTURNÍ ATLAS ASIE

I. Politický a fyziografický přehled	270
II. Podnebí	271
III. Vegetace	272
IV. Národy a řeči	273
V. Pisma	274
VI. Rozšíření předhistorických kultur	275
VII. Pohyb Huang-Ho [Chuang-che]	276
VIII. Stěhování národů v době předhistorické a časně historické	277
IX. Kulturní vztahy mezi Východem a Západem v době předhistorické a časně historické	278
X. Kulturní vztahy mezi Východem a Západem v 5.–6. stol.	279
XI. Vztahy mezi Východem a Západem od 13. století	280
XII. Vzrůst čínských říší	281
XIII. Postavení Východní Asie ve světě	282
XIV. Statistika obyvatelstva	283
XV. Statistika povolání	285
XVI. Vystěhovalectví Východoasiátů v pacifickém prostoru	287
XVII. Náboženství	288
XVIII. Rozšíření náboženství	289
XIX. Schematické znázornění vývoje společnosti	290

DĚJINY DÁLNEHO VÝCHODU

Člověk pekinský	294
Byl Marco Polo skutečně v Číně?	298
Čínská zeď a japonský hrad	305
Huang-ho [Chuang-che], kolébka východoasijské kultury	311
Poznámky o „Dějínách Číny a její kultury“ od Cui Či [Cuej Ti]	315

ETNOGRAFIE

O způsobu života korejské hospodyně	322
Nový rok v Koreji	325

UMĚNÍ A DIVADLO

Zvláštnosti asijského umění.	330
Známe korejské umění?	332
O korejském divadle	334

PŘEKLADY A ADAPTACE KOREJSKÉ LITERATURY

Tři korejské příběhy o tygru.	340
Bažantí obětí.	341
Vlaštovičky	344
Bojovníci z Diamantových hor.	348
O věrné lásce Ken-U a Dzik-Njo	352

HAN HŮNG-SU

KOREJSKÝ INTELEKTUÁL MEZI ASIÍ A EVROPOU (JAROSLAV OLŠA, JR.)

Život a odkaz Han Hŭng-sua (1909-?)	361
Student Han – objevování Evropy	
Vídeň, Bern a Freiburg (1936-41)	363
Kurátor Han – putování mezi středoevropskými muzei	
Mezi Vídní a Prahou (1941-45)	366
Učitel Han – rodič československé koreanistiky	
Praha (1943-48)	371
Vědec Han – zrod korejského historika	
Praha a Vídeň (1943-48)	377
Aktivista Han – na pomoc staronové vlasti	
Směr Pchjŏngjang (1946-48)	380
Soudruh Han – vzestup a pád severokorejského archeologa	
Pchjŏngjang (1948-53?)	386
Poznámky	396
Použitá literatura	415

VYBRANÉ DOKUMENTY

424

BIBLIOGRAFIE PRACÍ HAN HŮNG-SUA

428

Resumé	441
Summary	443
개요	445

Obrazový doprovod

Obálka:

- Žádost Han Hüng-sua o souhlas k cestě do Rakouska v roce 1946. Národní archiv ČR (poskytl Vladimír Hlásný)
- 4 Portrétní fotografie Han Hüng-sua (před rokem 1946). Národní archiv ČR (poskytl Vladimír Hlásný)
- 27 Nepublikovaná kresba korejského domu neznámého autora (zřejmě dílo Han Hüng-sua nebo Huberty Kimové) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 29 Nepublikovaná kresba starověkého korejského vojáka (zřejmě dílo Han Hüng-sua) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 51 Nepublikovaná ilustrace k pohádce *Proč se pejsek s kočičkou nemají rádi* (signovaná H. S. Han) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 63 Výřez z dobového článku *Asiat hovoří o Asii* s anonymní ilustrací z týdeníku *Tep nového Zlína*, roč. 2 (1946), č. 1
- 65 Kresba korejské ženy (signovaná H. S. Han 1945), přetisk z časopisu *Zeměpisný magazín*, roč. 1 (1945-46), č. 1
- 79 Výřez z dobového článku *Korejec mluví k československým přátelům* z týdeníku *Tep soudobého života*, roč. 1 (1945), č. 2
- 93 Nepublikovaná kresba korejského učenického klobouku a měřice na obilí (signovaná H. S. Han) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 94 Obálka prvního vydání knihy *Korea včera a dnes* (1949) s kresbou Feodora Petrikovského, grafická úprava L. Svášek
- 95 Obálka druhého vydání knihy *Korea včera a dnes* (1952), grafická úprava a obálka L. Svášek
- 105 „Dolmen ze severní Koreje“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes* (1949)
- 115 „Krajina v severní Koreji“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 119 „Doba kolem r. 300 př. Kr.“ – dobová mapa z druhého vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 122 „Od poloviny I. stol. př. Kr. do r. 660 po Kr.“ – dobová mapa z druhého vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 131 „Přímoří v jižní Koreji“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 140 „Jeden z četných vodopádů v Diamantových horách“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 145 „Období Gorja (918-1392)“ – dobová mapa z druhého vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 167 „Pohraniční řeka Jalu v zimě“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 189 „Typická krajina v jižní Koreji“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 199 „Částečný pohled na hlavní město Sál“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 243 „Tovární objekty v severní Koreji“ – dobová fotografie z prvního vydání knihy *Korea včera a dnes*
- 269 Kresba vstupní brány v Käsongu (signovaná H. S. Han) originál ze sbírky Miriam Löwensteinové. Publikováno též v časopise *Zeměpisný magazín*, roč. 1 (1945-46), č. 1
- 293 Nepublikovaná kresba s korejskou krajinou (signovaná H. S. Han) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 321 Nepublikovaná kresba detailu víly z populárního sillského zvonu neznámého autora (zřejmě dílo Han Hüng-sua nebo Huberty Kimové) ze sbírky Miriam Löwensteinové

- 329 Nepublikovaná kresba květu neznámého autora (zřejmě dílo Han Hüng-sua) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 339 Nepublikovaná kresba Mléčné dráhy neznámého autora (zřejmě dílo Han Hüng-sua) ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 359 Autoportrét Han Hüng-sua ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 362 Úvodní strana článku Han Hüng-sua z odborného časopisu *Pipchan*, roč. 3 (1935), č. 6
Výřez z cestopisu Han Hüng-sua vydaného v deníku *Čosön ilbo* v březnu 1937
- 363 Záhloví záznamu o vykonání závěrečné zkoušky na Freiburgské univerzitě v roce 1940 (poskytl Andreas Schirmer)
- 364 Závěr záznamu o vykonání závěrečné zkoušky na Freiburgské univerzitě v roce 1940 (poskytl Andreas Schirmer)
- 367 Celkový pohled na výstavu japonského umění v Umělecko-průmyslovém museu v Praze. Přetisk z dobového čísla časopisu *Pestrý týden*
- 368 „Japonský obytný pokoj. Výstava japonského umění v Umělecko-průmyslovém museu v Praze.“ Přetisk z časopisu *Umění*, roč. 15 (1943-44), č. 1
- 369 Krátký článek o výstavě „Umění a umělecký průmysl Japonska“ z deníku *Národní politika*, roč. 61 (1943), č. 55, 26. února
- 370 Portrétní fotografie Huberty Kimové (circa 1946). Národní archiv ČR (poskytl Vladimír Hlásny)
- 372 Noticka Korejci na Kampě z deníku *Svobodné slovo*, roč. 1 (1945), č. 113, 22. září (poskytl Karel Sieber)
- 373 Obálka informačního letáku *Kursy jazyků orientálních* (1944?). Knihovna Orientálního ústavu AV ČR
- 374 Fotografie Han Hüng-sua při výuce korejštiny (březen 1943). Národní filmový archiv Praha, Český zvukový týdeník Aktualita 1943, č. 15 B
- 376 Reklama na Učebné archy Školy orientálních jazyků publikovaná v časopise *Nový Orient*, roč. 3 (1947-48), č. 6
- 378 Titulní strana jedné z verzí německého strojopisu knihy *Korea včera a dnes* ze sbírky Miriam Löwensteinové
- 381 Portrétní kresba Kim Kjōng-hana od neznámého autora a krátká informace o Kim Kjōng-hanovi vydaná v deníku *Svět práce*, roč. 1 (1945), č. 18, 22. listopadu
- 383 Portrétní fotografie Alice Hyun (circa 1949). Národní archiv ČR (poskytl Vladimír Hlásny)
portrétní fotografie Wellingtona Chunga (circa 1949). Národní archiv ČR (poskytl Vladimír Hlásny)
- 384 Výřez z titulní strany *Korean Independence – Tongnip*, roč. 5 (1947-48), č. 19(174), 2. dubna
- 388 Obálka brožované verze 1. vydání korejského překladu *Reportáže psané na oprátce* Julia Fučíka (1949), obálka 2. vydání korejského překladu *Reportáže psané na oprátce* Julia Fučíka (1954). Muzeum dělnického hnutí
- 391 Obálka paměti Kim Ča-wōna (2013) s jeho dobovou fotografií
- 392 Dobová fotografie z vyšetřování mezinárodní ženské komise (přetisk ze sešitku *Žalujeme!*, 1951)
- 397 Obálky časopisů *Čindan hakpo* a *Pipchan*
- 404 Výřez z učebního archu k výuce čínského jazyka (ze sbírky Miriam Löwensteinové)
- 405 Fotografie z divadelního představení Arirang, autor Edmund Zdanowski (Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa)
- 409 Obálka, titulní strana a poslední list sešitku *Soudruzi!* (1947?)

Zadní klopá:

Hlavní dobové knižní publikace Han Hüng-sua, shora dolů: překlad románu *Proud* od Kim Nam-čchōna, převyprávěné pohádky a legendy *Zwölf Monatsgeschichten und andere Volkserzählungen aus Korea* (obě 1947), první vydání knihy *Korea včera a dnes* a vázaná verze prvního vydání překladu *Reportáže psané na oprátce* Julia Fučíka (obě 1949)

Odkaz Han Hŭng-sua a Huberty Kimové

Miriam Löwensteinová

Han Hŭng-su byl jeden z progresivních, moderních korejských historiků emocionálně vypjaté a rozporuplně vnímané doby japonské okupace, v níž se rodila mimo jiné novodobá korejská historická věda. Studoval v Japonsku a v Evropě, kde také obhájil svou disertaci. Byl to školený archeolog, ve své době a ve své úzké specializaci známý: ostatně na jeho výzkumy megalitické kultury nalezneme odkazy nejen v mezinárodních publikacích předválečné doby, ale i po válce a dlouho po jeho smrti. Že nebyl bezvýznamný, o tom svědčí i některé jeho korejské kontakty: přítelem a kolegou mu byl kupříkladu jeden z nejuznávanějších historiků předválečné i poválečné doby a editor nejznámějších klasických historických knih I Pjŏng-do (1896–1989), ale také levicový ekonom a politolog, který později zastával vysoké funkce v KLTR, Päk Nam-un (1894–1979), autor na svou dobu jedinečných „Sociálních a ekonomických dějin Koreje“ (1933) a „Sociálních a ekonomických dějin korejského feudalismu“ (1937), kterého Han Hŭng-su velmi obdivoval a propagoval.

Na rozdíl od svého vídeňského nebo švýcarského pobytu rezignoval Han Hŭng-su v Praze na svou odbornost. Nemohl se tu výrazněji projevit, v Československu bylo povědomí o Koreji mizivé, natož aby zde našel partnera pro diskusi nad svým tématem. Proto se pokusil spíše o představení vlastní země širšímu publiku. Otázku, zda se v období 1942–1948 stýkal se specialisty ve svém oboru, korespondoval s nimi či zda publikoval v Koreji v odborných časopisech, lze zodpovědět jen zčásti.¹ Máme sice k dispozici některé jeho články, ale bylo by troufalé tvrdit, že jde o konečný výčet; stejně tak nemusí být úplný seznam jeho prací v angličtině nebo němčině, natož abychom byli schopni za současného stavu obsáhnout jeho pozdější publikační činnost v KLTR. Z důvodů vymezení tématu naší publikace se tedy celý následující komentář týká až na výjimky jeho knih a článků, které napsal v Praze a které byly otištěny v tehdejší Československu, nebo je adresoval československému publiku. I po svém odjezdu s Prahou korespondoval, ale spíše z titulu svého postavení v tehdejší KLTR. Také už jen na dálku doplnil svou knihu „Korea včera a dnes“ (1949), která pak s jeho „Dodatkem“ vyšla ve 2. vydání v roce 1952. Veškerá jeho mediální aktivita směřovaná do Evropy také končí korejskou válkou. Do Prahy sice ještě několikrát napsal přátelům a známým, ale československá kapitola se březnem 1948 uzavřela.²

V zásadě se dá Han Hŭng-suova téměř šestiletá činnost v Praze označit za osvětovou. Představil časopisecky, knižně i v rozhlasě podstatnou část korejské kultury, ať už dějin, které mu byly nejbližší, tak i dílčím způsobem etnografii, umění, folklor a „mentalitu“. V několika článcích se také vyjá-

1] Zde se lze odvolat na oddíl „Bibliografie prací Han Hŭng-sua“ v této knize, kde jsou články, které jsme dohledali a máme je většinou fyzicky k dispozici. – V archivu Akademie věd ČR i Museum für Völkerkunde ve Vídni je zachována torzovitá korespondence, která dokazuje, že alespoň se svými kolegy ve Vídni byl Han v relativně častém kontaktu a ve Vídni ještě po skončení války minimálně jedenkrát přednášel.

2] Je pochopitelné, že některé články byly publikovány se značným zpožděním. Většina z nich však byla napsána před Han Hŭng-suovým odjezdem, nikoliv v KLTR. Tam vznikl pouze „Dodatek“ ke knize „Korea včera a dnes“ a článek „Památky korejské kultury a „památky“ amerických vojáků“.

držel k aktuálním tématům sousedních zemí, Číny a Japonska, učinil i pokus o syntetický průřez Východní Asií ve svém nepublikovaném „Kulturním atlase Asie“. S Aloisem Pultrem, který bývá spojován se založením a prvními kroky oboru koreanistika, napsal protoverzi učebnice korejštiny (vycházela nejprve v podobě cyklostylovaných „učebních listů“), vyučoval ve Škole orientálních jazyků při Orientálním ústavu, byl spoluautorem překladu prvního moderního korejského románu do evropského jazyka a zřejmě Pultrovi poskytl i slušný základ pro přednášky na budoucí koreanistice. Pro všechno uvedené však platí, že jde ve valné většině o činnost mimo jeho základní odbornost, a tato činnost byla navíc propojena s českou orientalistikou, již ve válečné a zejména poválečné době reprezentoval Orientální ústav. Ze založení oboru koreanistika v roce 1950 už se Han Hŭng-su mohl těšit jen z dálky, pokud byl v té době o dění v Praze vůbec informován.

Vycházíme z předpokladu, že se Han Hŭng-su po svém přesunu do Prahy snažil zpřístupnit Čechům Koreu, která byla v relativně podobném závislém postavení (anektována silným sousem) a posléze osvobozena. Uvítal osvobození Československa, jako autorita komentoval také zpravodajství o procesu osvobozování Koreje. To svědčí i o jeho tehdy prominentním postavení mluvčího Korejců v Praze: novináři věděli, že se mají obrátit přímo na něj. Jeho renomé v tehdejší Orientální ústavu bylo vysoké i díky osobnímu přátelství se sinologem Jaroslavem Průškem a japanoložkou Vlastou Hilskou. Po válce začal poměrně intenzivně publikovat. Tato činnost se neomezila jen na povrchní představení Koreje jako nositelky exotické kultury, ale posloužila k solidnímu základu pro povědomí o Koreji. Han Hŭng-su, zřejmě díky svému dlouhému pobytu v Evropě, ale také ovšem vlivem idejí naivního a nadšeného poválečného internacionalismu, vidí svou zemi jako potenciálního budoucího přítele Československa, tudíž – na rozdíl od orientalismu, který dosud v člancích Evropanů převládal – vypichuje více shody než rozdíly. Dokladem tohoto postoje jsou jeho reportážní články (mj. „Přátelská země – Korea“, „Ještě jednou Korea“). Stejně tak v sérii článků představuje korejskou mentalitu na pozadí doby, zvláště japonské okupace. Zde se v Hanovi přes dlouhý pobyt v Evropě střetává levicový vzdělanec kosmopolitního typu s typickým Korejcem a jeho emotivním vlastenectvím. Výsledný obraz ale Korejcům nedodává právé na přitažlivosti. Pokud bychom ho brali doslova, pak si na obyvatelích jeho vlasti lze vážit prostoty (zaostalosti), tvrdohlavosti (ignorance) a skepticismu (neschopnosti přenosu a uchování tradice); jejich devízou pro jednoduše regulovatelný poválečný vývoj je právě netknutost ideologiemi a pokrokem. Jako přesvědčený revolucionář měl Han Hŭng-su jisté pravdu, na některých zde uvedených charakteristikách pak totiž s úspěchem stavěla severokorejská ideologie. Těžko říct, zda se Hanovu salónnímu komunismu zdály metody Kim Il-sŏngova režimu při pohledu zblízka přiměřené.³ Mnohé informace, které v těchto člancích podává, jsou i výrazně upravené – tvrdit například, že v Koreji nebyli nikdy lidé naklonění žádnému náboženství, znamená odmítnout dějiny buddhismu a od 19. století také silnou vlnu křesťanství. Korejci mají naopak potřebu kultů v krvi od úsvitu dějin a dodnes ji nenahradily ani modernizace, ani peníze, ideologie, ani zákazy a represe na obou stranách rovnoběžky. Že on osobně byl ateista moderního typu, neznamená automaticky ateismus národa. V těchto obecnějších příspěvcích (zvláště v „Co o nás neví-

3] V Praze prý totiž skutečně tvrdil, že revoluce vyžaduje oběti a že nezáleží na počtu lidských životů, které budou zmařeny při uskutečňování velké myšlenky. (Ústní informace od Bedřicha Loewensteina, který se s Han Hŭng-suem osobně znal a potkávali se při nejrůznějších příležitostech.)

te“) také vypichuje podle něj korejské tradiční přednosti a vymoženosti: jazyk, písmo (vědecké, jednoduché, odstranilo negramotnost), obuv (pohodlná, nedeformuje nohu), bílou barvu oděvu (praktická), vodu (skvělá, proto nepijí čaj), systém vytápění, tisk apod., většinou ovšem úhlem kultu prostoty. Není bez zajímavosti, že mnohé z oslavovaných položek najdeme v korejských průvodcích dodnes. Protože v té době nebyl v Československu nikdo, kdo by mohl jeho zkušenost a argumentaci korigovat, popřípadě mu oponovat⁴, je jeho chvála více opakováním ohavných klíšé, než odrazem reality. Ostatně Han Hŭng-suova zkušenost s prostou Koreou sedláků, ve které věří a na niž přísahá, musela být spíše abstraktní. Jako příslušník elity, který jako takový (privilegovaný) záhy odešel na studia, nemohl mít s venkovem a skutečnými problémy obyvatel mnoho společného, natož jim rozumět. Stejně tak zjednodušuje, pokud mluví o východních Asiitech. V takovém případě vykresluje oblíbený obraz ohromné, zbídačelé a prohnílé Číny, rozporuplného Japonska, vůči kterému je však nadmíru korektní, a zemi neomezených možností – Koreje. Tyto tři země jako by představovaly minulost, současnost a budoucnost.

Je zajímavé, že přestože Han Hŭng-su žil v Evropě relativně dlouhou dobu, v mnohém zůstal stále Asiat. Projevuje se to zejména v pasážích, kdy popisuje Korejce, kdy argumentuje v jejich prospěch a kdy dojde na hodnocení Evropanů. Jakkoliv evropeizovaný vzhledem, chováním, jazykem apod., uvnitř zůstal korejský. To je patrné zejména ve třech poválečných letech, v nichž jeho korejské rysy začínají opět převažovat, což je dilem způsobeno také tím, že se mu na severu Koreje rýsuje jasná a zářná budoucnost, kterou zná zatím jen zprostředkovaně, ale které by chtěl být osobně přítomný a účastnit se jí.

Etnografické a uměnovědné články, které jsme do knihy zařadili, jsou podle všeho společným dílem Han Hŭng-sua a Huberty Kimové. Většinou jde o texty z pozůstalosti, tedy ne všechny byly vycizelované a připravené do tisku. Mezi hodnotnější patří „Známe korejské umění?“ a „Podivnosti asijského umění“, obojí psané pohledem Evropana a uměnověda s výraznými postřehy. Zdá se, že v tomto případě výjimečně převážilo autorství Huberty Kimové. Standardní, ale podepsaný Han Hŭng-suem, je článek o Novém roce („Nový rok v Koreji“); genderově na Asiata příliš korektní je pak populární povídání o korejské „hospodyni“ („O způsobu života korejské hospodyně“), z něhož je patrné, že se v životě s konkrétně pracující ženou nemohl setkat; ale i tak je tu několik detailních postřehů a článek je čtenářsky vděčný. Co se kvality týče, i dnes by obstála první část článku o divadle („O korejském divadle“), která ovšem v druhé části přechází neústrojně v propagandu současného umění v severní části Koreje a vychyluje se z tématu, jako by k původnímu textu přilepil nějaké polooficiální svodky. Protože však velká část uvedených článků zůstala ve strojopisech a nikdy nebyla uveřejněna, těžko jim lze vytýkat nedokonalost provedení.

Třetí část spisů, u které je Han Hŭng-su uveden jako spoluautor nebo zdroj, tvoří nejrůznější dramatizace korejských námětů. Zde předpokládáme, že se projektů kromě něho a pod jednotlivými položkami podepsané Věry Pavlíkové účastnila i Huberta Kimová. Vycházíme z toho, že Han Hŭng-su vyprávěl námět, Huberta Kimová ho zapsala a rozpracovala v němčině a Věra Pavlíková převedla do standardní češtiny, případně zdramatizovala a byla zodpovědná za vysílání. Z dílčí poznámky v dochované korespondenci a zmínky o vysílání v programech rozhlasu v dobovém

4) To by bylo možné pouze pro vzdělaného člověka, který by znal spisy misionářů, resp. cestovatelů. Některé z nich byly už v té době k dispozici přímo v Orientálním ústavu.

tisku vyplývá, že spolupráce s rozhlasem byla plodná a že se mnohé další připravovalo. Ne o všech uvedených rozhlasových hrách lze s jistotou tvrdit, že byly vysílány, některé také zřejmě zůstaly jen v načrtnutých projektech nebo v synopsi.⁵ Většina z nich je velmi volnou adaptací původního motivu (např. „Vlaštovičky“ jsou zpracováním klasické zpěvohry pchansori „Hŭngbudžŏn“, nicméně transponované do našeho prostředí a přizpůsobené dětem), jiné jsou variací velmi přibližnou („Bojovníci z Diamantových hor“ rozvádějí téma pádu království Sjednocená Silla a historické legendy o osobním protestu prince Maüiho proti kapitulaci; nicméně velkou část děje autoři stavějí na vedlejších, částečně vypůjčených, částečně dofabulovaných motivech). Třetí hra už si vyloženě vymýšlí: na základní námět původně čínského kosmologického mýtu o dvou hvězdách („O věrné lásce Ken-u a Dzik-njo“) nabaluje evropské reálie, včetně představ o lásce; vznikla tak neasijská sentimentální a nezajímavá dramatizace. Na folkloru je postaveno poněkud infantilní zpracování autentické korejské pohádky určené snad pro množství onomatopoií pouze dětem („Proč se pesek s kočičkou nemají rádi?“), které jsme po zralé úvaze do této knihy nezařadili. Výše uvedené mohly být také pouhým zpracováním souboru, který Han Hŭng-su vydal ve Vídni pod názvem „Koreanische Monatsgeschichten und andere Volserzählungen aus Korea“ (Amandus-Edition, 1947), kde se námět pro „Vlaštovičky“ skrývá pod jarní pohádkou („Das Frühlingsmärchen“), „Bojovníci z Diamantových hor“ svým jedním motivem pod říjnem, druhým pod listopadem, „O věrné lásce Ken-u a Dzik-njo“ pod červencem, „Proč se pesek s kočičkou nemají rádi“ („Weiss man, warum Hund und Katze Feinde sind?“) je uveden mimo měsíční pohádky společně s několika dalšími. Přes velké množství adaptovaných příběhů pak jediná Han Hŭng-suova práce nakonec v češtině vyšla – prosincová pohádka pod titulem „Bažantí obět“ – a převyprávěná legenda o králi Sodžim, která se v německém souboru vyskytuje jako „lednová“. Vídeňská sbírka legend tak v podstatě nalezla téměř celá své uplatnění. Pokud už nebyla rozpracována do rozhlasových her, pak jednotlivé motivy najdeme buď v knize „Korea včera a dnes“ nebo v některém z Han Hŭng-suových článků. Z literárních adaptací se v pozůstalosti ještě dochovala dvě krátká vyprávění o tygru v němčině („Tři povídky o tygru“), která zřejmě nebyla nikdy uveřejněna, stejně jako torza přímých překladů moderních korejských autorů (např. I Hjo-sŏk, Hong Mjŏng-hŭi, Kim Sa-rjang). Všechno, až na zmíněná torza v němčině, jsou více či méně převyprávění, a pokud by nebylo Kim Nam-čchŏnova románu „Proud“, mohl by vzniknout mylný dojem, že Han Hŭng-su v tomto ohledu žádné ambice neměl. V českém vydání „Proudu“ je Han Hŭng-su uveden jako spolupřekladatel a spoluautor doslovu. Spolupráce s Aloisem Pultrem, který je považován za zakladatele české koreanistiky, a toho, jehož zásluhou byla koreanistika otevřena jako studijní obor na Universitě Karlově, byla pro Pultra výhodná. Nicméně poněkud zamlžuje rozsah Han Hŭng-suových aktivit. Můžeme například předpokládat, že Pultrův neuskutečněný záměr přeložit Hong Mjŏng-hŭiho román „Im Kkŏkčŏng“⁶ souvisí s Han Hŭng-suem (ale také nemusí), stejně tak se nedá odhadnout, kolik dalších Pultrem podepsaných děl mělo v Han Hŭng-

5] V archivu Československého rozhlasu je v jeho aktuálním stavu nebylo možné všechny dohledat.

6] Ukázky vyšly v časopise Nový Orient. Hong Mjŏng-hŭi: Pobratimci. Výňatek z románu Im Kkŏk-čŏng (Z kor. přel. A. Pultr). NO 13 (1958) 1, s. 16-18, 2, s. 24-37. Mezi texty daru Huberty Kimové je však několik desítek stran německého překladu, který je podle všeho převodem tohoto díla, chybí ovšem jak začátek, tak konec textu, není uveden ani název a autor díla, ani překladatel.

suovi více než inspiraci a kde vlastně začíná jeho samostatná překladatelská činnost, kterou lze samozřejmě ohraničit díly, jejichž tématem je korejská válka.

Je však nutné poznamenat, že Han Hŭng-su neměl o korejské literatuře příliš hluboké znalosti, o čemž svědčí některé jeho náčrtky, dochované v pozůstalosti.⁷ Bylo to způsobeno mnoha faktory, z nichž za zásadní považují jeho moderní výchovu, kde „staré“ nemělo místo; obecný trend 20. století, kdy se formovala „nová“ literatura, která starou výrazně negovala; fakt, že zábavná literatura nikdy nepatřila v Koreji k patřičnému vzdělání; delší pobyt v Japonsku, kde informace o „národních“ kultuře nemohl dostat jinak než ve zkreslené podobě, pokud vůbec, pobyt v Evropě apod. Výsledkem jsou útržkovité a náhodně získané vědomosti. V paměti mu zůstalo několik děl, jmen a motivů, zejména folklorních. Poslední ovšem, jak sám říká v předmluvě ke knize „Koreanische Monatsgeschichten“, získal z vyprávění své babičky.⁸ Pokud něco znal lépe, byla to literatura 20. století. Je nesmírná škoda, že jeho překlady moderních děl⁹ nevyšly ve 40. letech 20. století a že neinspiroval k vydání nebo dalším překladům někoho ve Vídni. I v bývalém Československu se povědomí o moderní korejské literatuře, co se prózy týče, omezilo na vydání románu „Proud“ a následovaly ho nadlouho jen některé ideologické a literárně slabší Čo Ki-čchönovy poémy. K autentičtějšímu přiblížení klasické či soudobé korejské literatury tehdejšímu Československu tedy nakonec nedošlo a za Han Hŭng-suovy asistence se prokazatelně realizoval pouze překlad Kim Nam-čchönova románu „Proud“ (1947, 1950). Připsat mu lze samozřejmě realizaci Fučikovy knihy „Reportáž psaná na oprátce“, kterou ale vydal až v Pchjŏngjangu v nakladatelství Svazu korejsko-sovětského přátelství v roce 1949. Sporné jsou další texty o literatuře, například „Síla korejského lidu“.¹⁰

Současně vznikala nebo byla publikována se zpožděním¹¹ série článků téměř odborných – „Člověk pekingský“, „Byl Marco Polo opravdu v Číně?“, „Huang-ho, kolébka východoasijské kultury“, „Poznámky o dějinách Číny“, „Čínská zeď a japonský hrad“, o nichž se nedá souhrnně říci víc, než že mají historický rámeček. „Člověk pekingský“ patří do Han Hŭng-suovy specializace a na svou dobu má nepochybně slušnou úroveň; Huang-ho (Chuang-che) a změněný směr řeky je je-

7] V pozůstalosti se dochovalo několik verzí původně německého rukopisu pod názvem „Koreanische Literatur“ (jedna existuje i v českém překladu), které tuto slabší znalost potvrzují. V jedné verzi se věnuje pouze současné literatuře a jde o výčet levicových spisovatelů, kteří téměř všichni odešli dříve nebo později do KILDR a kteří jsou vyzdvihováni tak, že se dá předpokládat jejich plánované uvedení v češtině – mj. je v něm jmenován Han Sŏr-ja, Čo Mjŏng-ik, Ri Ki-jŏng, Ri Tchä-džun, Ri Puk-mjŏng a Čo Ki-čchön. Poslední už byl zřejmě tehdy vybrán pro překlad do češtiny, kterého se nakonec zhostil opět A. Pultr. Tentokrát ale A. Pultr tuto rozsáhlou poému přeložil s pomocí dalšího Korejce působícího tehdy v Praze, Harolda Sunoo.

8] Hung Soo Han: *Koreanische Monatsgeschichten und andere Volkserzählungen aus Korea*. Amandus-Edition, Wien 1947, s. 5. Jen takto ústně tradovaný způsob vysvětluje například to, že si Han Hŭng-su není vědom toho, že v knize prezentuje nesrovnatelné žánry – příběhy z historických kronik, čínské mýty a legendy, bajky a domácí folklor.

9] V pozůstalosti je např. kompletní překlad Kim Sa-rjangu hry „Motýl“ („Schmetterling“) do němčiny.

10] Článek vyšel pod jménem A. Pultra v *NO* 8 (1953), 1. Současně byl ale jeho rukopis nalezen v archivu Miriam Löwensteinové. Vzhledem k tomu, že text viditelně pochází z doby korejské války (v textu se mluví o šesti měsících trvajícím boji) a zmiňuje torzovitě leccos z literatury, od literární postavy Hong Kil-tonga po válečné sirotky, kteří mohou vyrůstat v Československu pění otce Klementa Gottwalda, zdá se, že by mohlo jít o kompilát dřívějšího Han Hŭng-suova článku s dodatky Aloise Pultra nebo jiné osoby.

11] Některé z článků napsal Han Hŭng-su už ve Vídni, většina se dočkala vydání ale až v české podobě. Blíže viz Bibliografie.

ho oblíbené téma, tudíž se o něm dá říci totéž. „Poznámky k dějinám Číny“ jsou vlastně recenzním článkem na knihu čínského historika Cuej Ťiho, podle všeho tehdy v Evropě rozšířenou a oblíbenou publikaci. Han Hŭng-su knihu odsuzuje nejen kvůli četným zkreslením jako Korejec, ale v zásadě se mu hrubě nelíbí Číňanův přístup k vlastním dějinám. Zde výrazně artikuluje svůj požadavek na interpretaci historie, který je ovšem ideologický, textu vyčítá mnohá menší i větší zkreslení, nicméně nenabízí žádnou alternativu. Cuej Ťiho kniha byla podle všeho oblíbena hlavně pro svou nekomplikovanost a zjednodušení, poskytovala základní orientaci a nezatěžovala přemírou popisných pasáží. Rozruch by byl tedy na místě jen tehdy, kdyby neměl celek žádnou výpovědní hodnotu, protože žádné další ambice nemohla kniha mít. Text, řešící věčný spor o to, zda byl či nebyl Marco Polo v Číně („Byl Marco Polo skutečně v Číně?“), je v podstatě polemikou, lépe shrnutím názorů dvou evropských badatelů a příklonem k nejnovějším poznatkům jednoho Japonce. Pro úplnost dodejme, že Han Hŭng-su neprezentuje vlastní, ale Japoncův názor. Poslední odbornější příspěvek, „Čínská zeď a japonský hrad“, je článek se svérázně vystavěnou myšlenkovou koncepcí, která přitakává už výše zmíněné japonské i čínské povaze, již odvozuje od koncepce architektury.

Všem těmto článkům je na škodu poněkud přetokné tempo, jímž Han Hŭng-su tvořil nebo byl nucen tvořit: nejsou argumentačně dotažené, tudíž přesvědčivé, autor v nich více informuje (ale informace bývají selektované do podoby, z níž je obtížné si učinit vlastní názor), než aby přinášel vlastní či nové poznatky. Neznamená to ovšem, že by ve své době neměly ohlas nebo že by nebyly v našich poměrech podnětné – většina tzv. orientalistických oborů neměla dnešní úroveň a válkou narušené vědecké kontakty vyvolaly kvantitativní informační explozi; po kvalitě a jazykové vybroušenosti nebyla po válce velká poptávka.

Z toho, co Han Hŭng-su napsal, vybočují rozsahem i rozpracovaností dva větší projekty: „Kulturní atlas Asie“ a „Korea včera a dnes“. Atlas se v pozůstalosti dochoval v německém originálu i v českém překladu (s výjimkou několika stran), nebyl nikdy vydán a dnes je pochopitelně překonaný. Uvěřejňujeme jej ale proto, že jeho idea je v zásadě moderní. V době těsně po válce muselo být velmi náročné ho sestavit už kvůli omezeným zdrojům a po zpřesnění aktuálními informacemi by mohl být slušnou pomůckou nejen „přátel Asie“, kterým ho autor adresuje v úvodu, ale skutečnou příručbou širšího dosahu.¹² V pozůstalosti ovšem chybí obrazový materiál, na který atlas odkazuje, proto není dojem úplný. Celý projekt nemá výrazně slabá místa, má široký, zároveň dostatečně reprezentativní záběr, pouze údaje byly většinou zastaralé už v době jeho vzniku. Statistiky a neustále aktualizovaná čísla jsou však normou spíše velmi nedávnou.

Při vyslovení jména Han Hŭng-su se každému zasvěcenému v době kolem korejské války vybalil titul knihy „Korea včera a dnes“. Původně byla napsaná německy, překlad do češtiny ale pořídil orientalista a tehdy začínající japanolog Miroslav Novák, pročez se vyhnula základnímu nepřesnému pojmosloví a evidentním nedorozuměním. Kniha má dvě vydání, z nichž druhé je rozšířeno o delší propagandistickou kapitolu, hodnotící poválečný vývoj, která má daleko k faktům a je

12] Atlas byl zřejmě zamýšlen k vydání ve Vídni. Podle dopisu z 1. července 1946 žádá Han Hŭng-su nakladatelství Universum Verlag, konkrétně doktora Lenkendorffa (?; jméno je dopsané rukou a špatně čitelné), aby knihu vydal, neboť je těžké ji aktualizovat a ztrácí na hodnotě právě kvůli starším statistickým údajům.

výrazem autorovy snahy obhájit směřování KLDK k budoucnosti sovětského typu. Pomineme-li tento „Dodatek“, je na knize leccos zajímavého a cenného.

Těžko si dnes představíme situaci, kdy někdo píše knihu – jakkoliv populární – mimo zdroje, v nichž by mohl neustále ověřovat údaje, kdy z paměti vyloví přehled historie svého národa včetně dat a jmen, navíc v době, kdy je jeho země anektována. Han Hŭng-su jako poddaný Japonska se příliš studiu korejské historie věnovat neměl a pokud už, pak ji mohl znát tendenčně, v její japonské verzi. I přes výrazně vynikající paměť, jakou Asiaté disponují, a i možné dílčí zdroje je tato kniha obdivuhodná právě tím, že ji vůbec byl schopen napsat. Pro starou dobu se inspiroval „Dějiny Tří království“ („Samguk sagi“), což dokazují přímé citace, jak postupoval u Korjŏ a Čosŏnu, není úplně jasné. Samozřejmě lze v textu najít spoustu nepřesností, možná i tradičních interpretací, je v ní obsažen i jasný světonázor, jsou zde účelová opomenutí, zkreslení. Celek je však do 19. století poměrný a ve své době, navíc u nás, musel být určitě slušným základem pro jakékoliv další studium korejských dějin. V Evropě se souborné dějiny Koreje mohly vyskytovat nejspíše ve velmi povedené anglické verzi amerického misionáře Homera Hulberta („History of Korea“, 1905). Zda byla kniha v té době v Praze, Berlíně, Bernu, Vídni nebo v jiném městě, kde měl Han Hŭng-su přístup do knihoven, nevíme. Stejně tak nevíme, zda měl k dispozici kromě parafrázovaného Griffithe některou dílčí studii misionářů či cestovatelů.¹³ K nejnovější době měl pak bližší vztah a celé 20. století se mu zřejmě psalo dobře, i když tam je nepřesností – snad právě vzhledem k neschopnosti odstupu – nejvíce.

Jde o typicky marxisticky koncipované dějiny pohledem nikoliv aristokratickým, ale těch „zdola“. Přesto však začínají tradičně – v době japonské okupace u Korejců oblíbeným mýtem o založení nejstaršího korejského státu – a svůj ideologický světonázor mísí mnohdy s nacionalistickým. Výrazný je i Han Hŭng-suův regionalismus. Vyzdvihuje, na rozdíl od poválečné jihokorejské historiografie, severokorejské státní útvary, zejména Kogurjŏ, a odvíjí od jeho rozvinutosti i jakousi vyvolenost severu oproti zaostalému jihu, což vztahuje i na moderní dobu. V určitém smyslu má pravdu a zajímavé je to i proto, že on sám pocházel ze středu země. Přisuzovali bychom mu spíše důvěrnější vztah ke království Korjŏ, jeho hlavnímu městu Kāsŏngu, v němž se narodil a vyrůstal. Že by byl v dobách svých studií a dalších kontaktů propojen se severem, není známo, intelektuální život Korejců, pokud už nějaký byl, se soustřeďoval do tehdejšího Sŏulu, popřípadě do Tokia. Jediná možnost tohoto upřednostňování severu může vycházet z vykopávek, ale ani o této jeho aktivitě před odjezdem do Evropy nevíme mnoho. Vyvolenost severu oproti jihu bude tedy spíš výrazem jeho osobního vztahu k levicovému historikovi Pāk Nam-unovi.

„Korea včera a dnes“ je samozřejmě tendenční kniha; méně však v první části dějin, kde se Han Hŭng-su také realizuje jako archeolog. Ani korejský starověk až na drobná opomenutí a celkově zjednodušení nepůsobí příliš zkresleně. Najdeme zde i první „korejské“ prvky výkladu dějin: například „tradičně“ přisuzuje korejským přistěhovalcům založení pozdějšího japonského hlavního města Nara, stavbu známého chrámu Hōryūdži a celkově rozhodující podíl na japonské kultuře.

13] V pozůstalosti existuje také soupis knih, které byly zhruba v té době k dispozici v Praze. Nicméně ho není možné považovat za zcela spolehlivý pramen, neboť jde o seznam Huberty Kimové, která byla omezena svou neznalostí dálnovýchodních jazyků a písma.

Ani Korjŏ není napsané vyložené mimo svůj historický rámec, pokud si odmyslíme Han Hŭng-suovy četné výpady proti buddhismu a těm, kteří mu „propadli“, popřípadě hodnocení králů jako neschopných, mentálně postižených apod. Tento způsob výkladu pokračuje přes celou dynastii I, která je sice pochopitelně informačně okleštěná, ale ne o mnoho více, než to obvykle souhrnné dějiny dělávají. Některé události, jako povstání, jsou vyličený nadstandardně, stejně jako se autor opakovaně věnuje půdě, polím, hospodářství a sociálnímu řádu. Jediný panovník, který došel jeho milosti, je – stejně jako dnes na jihu (nikoliv ovšem v KLDK) – král Sedžong, jemuž se tradičně připisuje vytvoření korejského písma. Dílčím způsobem se Han Hŭng-suovi zamlouvá i xenofobní Tawŏngun na sklonku dynastie, ale ten spíše pro svou neústupnost vůči velmocím.

Jak už bylo naznačeno, výrazně zkreslené jsou pasáže od anexe Koreje do jeho současnosti. Zde se Han Hŭng-su projevil jako nacionalista a hájí statečný korejský národ bez ohledu na to, že jeho výklad odporuje faktům. Jde však velmi po povrchu i tam, kde uvádí jakási čísla nebo statistiky, jako by je jen dodával k legendám a tímto osvědčeným moderním způsobem zvěrohodňoval mýtus o statečném odboji korejského lidu, který vrcholí samostatnou kapitolou o Kim Il-sŏngovi a jeho partyzánské činnosti. Ta je dokonale provedeným raným mýtem o velkém vůdci a jako taková může posloužit všem zájemcům o chronologickou revizi Kim Il-sŏngových životopisů. Následující část už nemá s dějinami mnoho společného – je to vlastně emocionální, ideologicky zkreslený text: chvála Sovětského svazu, Rudé armády – osvoboditelky, Kim Il-sŏnga a jeho reforem, líčení ráje na severu a na druhé straně obžaloba těch, kteří nechtějí dát Koreji svobodu. Další stránky, které Han Hŭng-su připsal do druhého vydání, nepřidaly knize v žádném směru. Včlenil je do ní patrně s přesvědčením o jejich důležitosti pro svět a s vědomím příležitosti, kterou mu nové vydání knihy nabízelo. Nenajdeme tu však víc než dobovou komunistickou rétoriku, účelové polopravdy, tedy vše, co se protíví zásadám vědecké práce.

Některé části prvního vydání knihy „Korea včera a dnes“ byly otištěny nebo čteny v rozhlase v Praze. Kniha ve svém prvním vydání není dotažena k volbám roku 1948, neboť Han Hŭng-su odjel z Československa v březnu 1948, nemohl tedy zachytit ani vznik dvou samostatných států na Korejském poloostrově. Obojí však zažil jako očité svědky v severní Koreji a dodatek v druhém vydání mu dovolil obojí vysvětlit. Kniha však končí i nekončí, neboť teprve občanskou válkou začíná skutečná korejská tragédie a rozdělení země, za niž tak upřímně loboval a propagoval ji. Otázkou také zůstává, zda druhé vydání znamenalo z Han Hŭng-suovy strany vůbec nějakou revizi: nic nenaznačuje, že by se na vydání podílel více než jen tím, že odeslal svůj osobní dodatek, o kterém říká, že je založený na dobovém tisku. Zde zachází poměrně volně s fakty a květnatou rétorikou obhájuje pozice své země a jejích spojenců. Z hlediska hodnoty se jedná více o dobový dokument než o historicky přínosný text.

Pokud bychom měli nahlížet knihu z přísně kvalitativního hlediska, pak by jako celek neobstála ani v době svého vydání. Takto bychom však mohli zahrnout mnohé další publikace dobové produkce, nejen pro vyložené chyby, neznalost, nepřesnosti, zkreslenost, ale i pro celkovou přetoknost, která jako by autorům nedovoľovala věnovat se tématu s péčí a zodpovědností nejen vůči potenciálním čtenářům, ale i vůči budoucnosti tak, aby bylo dílo použitelné delší dobu, nejen právě pro „tady“ a „ted“. K tomuto trendu patří i jazyková nekulturnost, která však nejde na vrub autora, nýbrž jeho nedbalých překladatelů a nakladatelských redaktorů.

Proč otec koreanistiky?

Hodnotit s odstupem šedesáti let dílo, které stojí na počátku dnes etablovaného oboru, je pochopitelně obtížné. Důvodů je hned několik. Za prvé, Han Hŭng-su tvořil rychle, většinou na objednávku, ať už novin, časopisů nebo přímo odborníků-orientalistů. Tvořil bez zázemí vybavených knihoven, napůl z paměti a mnohdy informoval o oblastech, které mu nebyly právě blízké. Za druhé: vzhledem k slabému povědomí o Koreji u nás byl nucený zjednodušovat a zprostředkovávat, čímž se mnohdy zapletl do vlastních konstrukcí a byl „odborníkem“ tam, kde byla jeho znalost určitého fenoménu nedostatečná. Za třetí: Han Hŭng-su byl marxista, ale zároveň nacionalista, což v případě Korejců vytváří specifickou kombinaci, která nakonec stejně upřednostňuje vlastní národ. V jeho případě však napojením na podobné typy¹⁴, kterých bylo raně poválečné Československo plné, došlo nejprve k paradoxní inklinaci k abstraktnímu internacionalismu. V roce 1946 – tedy ani ne po roce – vidíme z jeho článků zřetelně, jak silná pouta vůči své zemi má a jak intenzivně prožívá situaci rozdělené země. Do jisté míry to byl postoj vnucený sovětskou optikou, která internacionalismu odebrala růžové brýle, všeobjímající přátelství také brzy vystřídala rétorika studené války. Až zarážející je ale Han Hŭng-suův jednoznačný vztah k Sověty dosazenému Kim Il-sŏngovi. Není pochyb, že jeho články jsou míněny zcela vážně a že exaktnost vědce vystřídala ideologizační mlha. Od první chvíle je však jasné, že si za svou budoucí vlast vybral severní část země. V tomto smyslu vyznívají i jeho hodnocení a perspektivy, dnes ne všem pochopitelné. Za čtvrté: čeští intelektuálové v tehdejší Praze nebyli sice tak jednoznačně levicoví, jak by se na první pohled mohlo zdát. Han Hŭng-suovy pracovní kontakty však ano. Jeho nejbližší přátelé, kteří mu zároveň práci zadávali nebo u nichž měl možnost publikovat, ale tvořili poměrně jasně orientovanou skupinu. Vyjmenovanými body chci jen zdůraznit, že doba a zvolené prostředí jen potvrdily jeho latentní a do té doby salónní komunismus jako ideologii budoucnosti. Ideologie jeho dílo ovlivnila a ne ve všech aspektech ku prospěchu věci. Jak prožíval naplnění svého snu; u v KLDŘ, není známo.

Vzhledem k těmto omezením a objektivním podmínkám je třeba Han Hŭng-suův odkaz ocenit. Položil osobně základy ke studiu korejštiny v Československu, poskytl materiály jak pro konverzaci, tak pro gramatiku. Stejně tak jeho články stojí na počátku všech dalších studií korejské etnografie, studia umění a kultury. Napsal knihu o korejské historii, která v některých aspektech ob stojí i dnes. Oblastmi, v nichž měl výrazné mezery, byly klasická literatura a duchovní kultura, první z důvodů jeho odborného zaměření a také faktu, že ve 20. století byla klasická literatura považována za přežitek a jedinou, kterou se byli ochotni jeho vrstevníci – jakkoli orientovaní – zabývat, byla nová, moderní, psaná v korejštině. Je také pravda, že ani duchovní kultura nebyla během japonské okupace a po válce nikterak na vzestupu a věřící bojovali o přežití svých náboženství, ať už šlo o buddhismus, křesťanství, šamanismus apod. Na druhé straně žádný ze jmenovaných duchovních proudů v Koreji nevznikl a Han Hŭng-suův názor na religiozitu souzněl i s moderní evropskou společností. K objektivnímu představení korejské literatury jako celku za jeho pobytu nakonec nedošlo a co se týče náboženství, vyjadřuje jen svůj názor, který je nejen le-

14] Han Hŭng-su se v Praze stýkal s mnohými levicovými intelektuály z nejrůznějších koutů světa, např. z Latinské i Severní Ameriky, Indie, Evropy apod. Tato informace pochází od Bedřicha Loewensteina, který mi upřesnil i některé konkrétní aspekty těchto debat.

gitimní, jakkoliv ideologizující a zkreslující, ale odráží také názor velké části korejských intelektuálů 20. století.

Během svého pobytu nenapsal Han Hŭng-su nic převratného, ale vytvořil velmi rozsáhlý základ pro československou koreanistiku, která tím získala velký náskok. Že ho brzy ztratila a několik desetiletí se rozvíjela jednostranně, není už jeho vina.

Príspevek Huberty Kimové

Nezmínit autorský podíl Han Hŭng-suovy přítelkyně a spolupracovnice Huberty Algermissen/Kimové by bylo nespravedlivé. Bez ní by těžko vznikly projekty výstav, byla to ona, kdo Han Hŭng-suovi zprostředkovával kontakty na rozhlas a tisk, mnoho článků sama napsala nebo byla jejich spoluautorkou, minimálně (jak ukazují některé verze zachovaných strojopisů) pečlivou editor-kou německých textů. Huberta Kimová sice nepsala perfektně česky, ale mluvila poměrně slušně, na rozdíl od Han Hŭng-sua, který byl zejména v poválečném Československu odkázaný na svou němčinu, resp. angličtinu.

Je jasné, že její znalosti o Koreji byly jen zprostředkované, navíc neuměla korejsky víc než pár slov. Učila se až později, v kurzech Orientálního ústavu. Nicméně její pohled Evropana s „naším“ kulturním zázemím byl nutně cenný. Mohla Han Hŭng-suovi říct, o co konkrétně bude z jeho zkušenosti zájem, co by měl sdělit a jak. Jako výtvarnice pochopitelně tíhla více k umění, o kterém napsala několik téměř zasvěcených článků, těšil ji folklor, výsledkem čehož jsou jak pohádky, které vyšly německy a které jsou dílčím způsobem v pozůstalosti zachované v překladu, tak relativně velké množství rozhlasových her, které připravovala s Věrou Pavlíkovou. Z článků, které mají slušnou úroveň i dnes, se dají vyzdvihnout zejména uměnovědné, které jí byly evidentně nejbližší a kde mohla uplatnit své vzdělání. Z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že se její zájem o asijské umění neomezoval na Koreu, kromě čínských a japonských artefaktů – současných, ale i několik století starých – měla ve svém ateliéru i kusy z jihovýchodní Asie. Stejně to bylo s rozsahem jejích folklorních studií. Kromě korejské epizody najdeme v pozůstalosti stopy po jejích dalších láskách, například indiánské nebo albánské motivy, ale i vlastní tvorbu bez zřetelné inspirace (např. hra „Kouzelné zrcadlo. Kazisvět“). Huberta Kimová se angažovala i po odjezdu Han Hŭng-sua a v pozůstalosti najdeme doklady jejího trvalého zájmu: články v novinách – většinou v Österreichische Zeitung a Prager Zeitung. Tam není sice uvedena jako autorka, ale zřejmě psala podklady k čínské a korejské současnosti. Její vlastní jsou např. synopse rozhlasových her, dramatizace ke Dni dětí (s korejským motivem), další se vztahují k uvedení knihy „Sešit nalezený v Sunčchonu“, dvěma poemám Čo Ki-čchóna („Päktusan“, „Ulice v plamenech“) ad. Tato její činnost už ale nesouvisí přímo s Han Hŭng-suem, ale s Aloisem Pultrem, který v té době překládal tendenční poezii a reprezentoval československou koreanistiku.

Huberta Kimová byla nesmírně čínorodá a její rejstřík se skutečně neomezoval jen na medailérství, jak bývá její odkaz někdy zjednodušeně prezentován; přesto byla na svou nejznámější – mladou Indiru Gándhiovou, která vznikla z první návštěvy Indiry a jejího otce Džaváharlála Nehrúa v Praze – velmi pyšná. Z jejích korejských motivů se – pokud je známo – dochovaly jen dvě menší sošky – realistické poprsí ženy v tradičním korejském oděvu, stylizovaná tanečnice s mečem o výšce 17 resp. 19 cm a připisuje se jí také busta Han Hŭng-sua, o jejíž existenci víme jen zprostředkovaně.

Ediční poznámka

Základem výběru textů pro tuto knihu byl archiv, který Miriam Löwensteinové poskytla v polovině osmdesátých let Huberta Kimová, přítelkyně Han Hŭng-sua a také přítelkyně rodiny Löwensteinových. Dalšími zde zařazenými jsou Hanovy články v novinách a časopisech z let 1945–1949; tato publikace neaspiruje na jejich úplnost, uvádí spíše texty reprezentativní, neboť Han Hŭng-su tvořil na objednávku a v mnohých se opakuje. Větší celek z archivu, „Kulturní atlas Asie“, je – přes evidentní zastaralost a neúplnost informací – uveden jako kuriozita a ve své archivní podobě, tedy bez obrazových příloh, které musely být původně jeho součástí. Kniha „Korea včera a dnes“ je přepsána podle prvního vydání, pouze „Dodatek“ pochází z rozšířeného vydání z roku 1952. Pro ilustraci tehdejšího zájmu o Koreu jsou zařazeny i texty, jejichž autorkou je Han Hŭng-suova přítelkyně Huberta Kimová. Žádný z nich se nedočkal vydání a ve všech případech byly také přeloženy z němčiny. Stejně tak jsou zařazeny i rozhlasové adaptace korejských příběhů, jež dramatisovala (nebo se chystala upravit) Věra Pavlíková. Ne u všech se dalo ověřit, že byly vysílány.

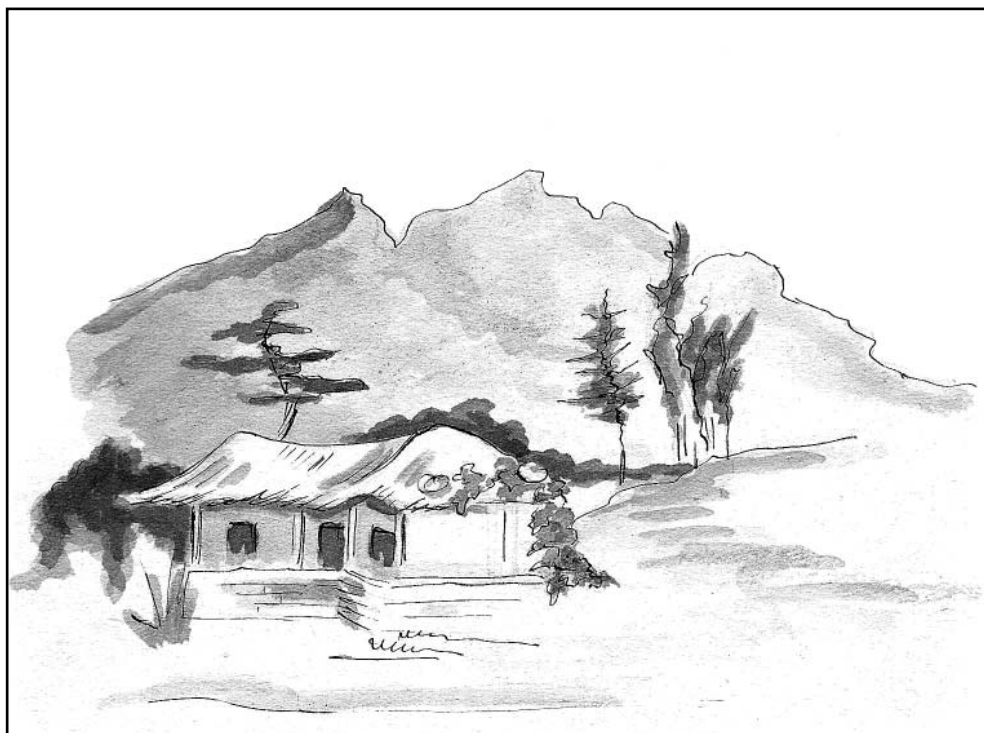
Názvy článků jsou uvedeny v jejich dobové tištěné, resp. archivní podobě. Nejsou tedy mj. opraveny různé varianty Han Hŭng-suova jména. Co se týče pravopisu, je ponechán ve starší variantě z doby 40. let, opraveny jsou pouze evidentní překlepy a pravopisné chyby. Pokud jde o věcné omyly, jednotlivosti zůstaly většinou bez komentáře, pouze obsah je shrnut v menší poznámce za každým z textů. Hranice poznání se za téměř sedmdesát let od vzniku článků výrazně posunuly a účelem knihy není prezentace současných pohledů, ale právě autentický pohled prvního, původního.

Kniha obsahuje i původní fotografie a ilustrace, některé z nich kreslil sám Han Hŭng-su a byly součástí dokumentace poskytnuté Hubertou Kimovou. Dalšími jsou dobové obálky časopisů, faksimile a kopie dokumentů.

Texty Han Hŭng-sua byly psány v době, kdy ještě v Československu neexistovala oficiální transkripce korejštiny (taktéž čínštiny a japonštiny), proto v člancích a dalších textech nejsou přepisy ustálené. Z tohoto důvodu je v každém textu při prvním výskytu chybné transkripce správná varianta uvedena v hranaté závorce; pokud jde o korejštinu, přidržuji se současné české vědecké transkripce, stejně tak v případě japonštiny, u přepisu čínštiny jsem zvolila vzhledem k době a jednotnosti také českou transkripci, tedy ne dnes preferovaný pinyin.

(ML)

POPULARIZACE KOREJE A DÁLNÉHO VÝCHODU

PROPAGAČNÍ A POPULARIZAČNÍ ČLÁNKY

Korea včera a dnes

Dr. Hung-Soo Han

Bylo přáním redakce, abych napsal populární článek o dnešní situaci v Koreji. Tím mi byl dán poněkud obtížný úkol, neboť o Koreji, která je tak málo známa, není možno napsat v několika řádcích vše, čeho je třeba k pochopení dnešní situace. Abychom se obeznámili s cizí zemí, je na-prosto nutné poznati především hospodářské složení její společnosti. Pokusím se tedy stručně je načrtnouti.

Až do doby, kdy byla Korea anektována Japonskem, byla klasickým příkladem asijského feudalismu, tj. podle moderních sociálně hospodářských pojetí zemí, v jejíž společenské struktuře zbyly silné stopy asijských výrobních metod. Abych věc blíže osvětlil, uvedu v pěti bodech charakteristické vlastnosti takového zřízení:

1. Soustředění vlastnictví půdy, kde drobné vlastnictví je vyloučeno nebo jen slabě vyvinuto. V takové zemi je panovník absolutním pánem a země je jeho vlastnictvím. Z toho vyplývá absolutně centralistická a patriarchálně byrokratická státní organizace, která je navenek přísně uzavřena.

2. Kolektivní pracovní systém v zemědělství. Pro Východní Asii je např. typické, že umělý zavodňovací systém, nutný pro zemědělskou výrobu (většinou pro pěstění rýže), který je vlastně široce založeným podnikem se společnou pracovní účastí celého národa, je často organizován a spravován státním aparátem.

3. Vesnické společenství, jež je základem zemědělství. Ačkoliv se v městech vyvinul obchod do jisté míry ve všech průmyslových odvětvích, trvá na venkově stále ještě pevné vesnické společenství, které je zároveň rodovým svazkem. Proto je v takových zemích sociální a kulturní odlišnost města a venkova ohromná. To také zabraňuje silnějšímu vývoji středního stavu.

4. Lid je kolektivně vykořisťován státem a privilegovanou třídou. Kdežto za evropského feudalismu bylo vlastnictví rozdělováno individuálně, a tím byl vykořisťován jednotlivec jednotlivcem, v asijském feudalismu je vykořisťováno zemědělské společenství státem a šlechtou kolektivně. S tím úzce souvisí daňový systém.

5. Naturální daňový systém je pro sedláky a nájemce půdy (vlastně nevolníky), kteří jsou vázáni asijskými výrobními metodami, dvojím zatížením. Nájemci musí platit státu, tj. panovníkovi své země, daně, a pronajímateli pravidelný nájem. To je obvykle více než polovina výnosu z půdy. Hlavním znakem asijského nájemného systému bylo především to, že původně pronajímatel (šlechta – příslušníci privilegované třídy), který získal půdu dědičně nebo jinak od státu, neměl práva ji dále prodati. Nebyla tedy půda jeho vlastnictvím, nýbrž majetkem panovníkovým, ale ten, komu byla takto propůjčena, byl zavázán státu, aby pečoval o daně svých nájemců (nevolníků) a měl právo vykořisťovat své nájemce podle vlastního uvážení ve svůj prospěch. Vedle nájemného byli nevolníci vázáni i robotou. Bylo to něco podobného římskému latifundiu, sice ve formě pružnější, ale organizováno přísně patriarchálně. Aby se daně řádně odváděly a aby byl zachován hierarchický systém, byla lidu vnucena zákonná solidární odpovědnost. Jestliže např. člen vesnické

obce (většinou také člen rodového společenství) nebyl s to zaplatit daň nebo nájem, přenášela se odpovědnost na celý rod nebo obec. To vše se dělo ve jménu konfuciánského mravního řádu, který je domněle založen na „velkém smyslu pro rodinnou odpovědnost“. Ve skutečnosti to však byla rafinovaná vykořisťovací metoda, vymyšlená patriarchálně-byrokratickou vládnoucí vrstvou. Pro mohutně absolutně-centralistické státní ústrojí byla tato metoda ovšem nutná.

Těmito pěti body je vyjádřena zvláštnost, která charakterizuje východoasijské země vyjma Japonsko, tj. sociální zaostalost. Japonsko je ve Východní Asii výjimkou, poněvadž v Japonsku již od počátku 17. stol. byl nastolen silný feudalistický policejní režim, vláda Tokugawů, jehož hospodářská struktura byla velmi podobná evropskému feudalismu a jehož vznik, vývoj a rozklad probíhal téměř souběžně s evropským. Proto mohla různá soupeřící knížectví v době Tokugawů, zvláště pak na konci tohoto historického období, vybudovati a posíliti svou moc. To byla také hlavní příčina, která vyvolala z feudalistického zmatku japonskou buržoasní revoluci, známou v Evropě pod jménem restaurace Meidži. Právě tak vyrostla z feudalismu v evropských dějinách liberální buržoasie. To bylo právě silou moderního japonského kapitalistického státu, který se skrývá za fasádou konstituční monarchie. To také bylo mocnou silou proti velkému čínskému sousedu nebo proti menší sousední Korei, kteréžto oba státy trpěly po staletí asijskou sociální zaostalostí. Vítězný pochod japonského imperialismu po asijské pevnině nebyl ničím jiným než vítězstvím japonské buržoasie, jež vystřídala individualistický feudalismus, nad zaostalými asijskými výrobními metodami. Převažovala Japonců nevyplývala, jak se v Evropě rádo věřilo, z jejich „disciplíny, píle, náboženství a vlastenecké obětavosti“, nýbrž jedině z dějinných a hmotných podmínek vlastní země, z dokonalejších výrobních metod a z hospodářské struktury japonské společnosti. Korea musila podlehnouti pokročilé japonské výrobě. To je logika dějinného vývoje lidstva. To je minulost Koreje a zároveň celé asijské pevniny. Je jasné, že zaostalý starokorejský společenský řád nemohl dále žít v novém kapitalistickém světě, kde soupeření jedinců se stalo soukromou iniciativou ještě bezohlednější. Zastaralý, patriarchálně-byrokratický společenský řád musil se při styku s kapitalismem, vybaveným moderní dokonalejší výrobní mocí, rozpadnouti rázem jako mumie na slunečním světle. Tento proces byl krátký, ale prudký, a všechno to dění mělo ráz katastrofy, neboť lid, který byl odloučen od vnějšího světa, zholal nic netušil, a nadto byl celý sociální převrat proveden nikoliv z vlastní iniciativy, nýbrž násilnou cizí invází. Bylo prostě nepředstavitelně hrůzné, co musil prostý lid při tom prodělat. Ale sociální převrat musil přijít tak jako tak. Smutné na tom je, že národ byl vydán bez pomoci cizím útočníkům na milost a nemilost a že vykořisťovatelský útlak národa, vedoucího hrdinný odpor, byl tak nelidský a brutální. Korejský národ může dnes vypravovati o nesčetných hrdinských činech svých synů, kteří obětovali svůj život v boji proti cizím vetřelcům. Dnešní Korejci však nepohlížejí na svou minulost nekriticky. Dnes věří korejský národ v nestrannou spravedlnost dějin. Jeho nesčetní velcí i bezejmenní hrdinové, kteří kdysi uprchli za severní hranici vlasti a opět se tajně vrátili, aby seznámili národ s novými ideami spravedlnosti, měli takový vliv, že dnes široké vrstvy korejského národa, s výjimkou několika málo šovinisticky smýšlejících reakčních maloměšťáků, jsou proniknuty revolučním bojovým duchem a třídním sebevědomím. Dokazují to četné stávky v průmyslových oblastech i na venkově a nepřetržitá zatýkání politických organizátorů. Stačí poukázat na to, jak je organisovaný odpor obyvatelstva systematický a houževnatý. Podle japonské úřední statistiky bylo na venkově od r. 1929 až do vypuknutí války v r. 1937 průměrně

11 370 stávek ročně. Přes 80% obyvatelstva žije v zemědělství. Třídně uvědomělé selské vrstvy jednají vždy solidárně. Zvláště pozoruhodné je však při tom to, že korejský zemědělský lid stojí stále ještě na zdravém základě rodového společenství. Dříve, když korejský národ náhle bez pomoci stanul tvář v tvář gigantické mašinerii kapitalismu a pružnému duchu liberálního individualismu, bylo to osudovou překážkou jeho sociálního vývoje. Dnes však, kdy rozhodnost a solidarita vítězně se vzmáhající selské a dělnické třídy jsou nutností v boji proti starému společenskému řádu, rozloženému individuální vykořisťovací metodou, a proti úžasně nahromaděnému bohatství, je tato krásná tradice pro národ štěstím a překrásným darem dějinného osudu. Nesmíme však tuto zdravou národní tradici, která je často nazývána systémem velkých rodů, uvádět v souvislost s konfucianismem, jak činí někteří povrchní pozorovatelé. Tento rodový svazek byl od počátku hospodářsky podmíněn společenským faktorem v asijských dějinách, a nikoliv výsledkem mravní výchovy konfucianismu. V každém případě však je korejské vesnické společenství vyzkoušeno a osvědčeno dlouhotrvajícím cizím panstvím. Tím také prošlo řadou podstatných proměn směřujících od kvantity ke kvalitě. Dnes již není tímtež společenstvím jako před 35 lety, idylou zahalenou v závoj zasněného konfucianismu, nýbrž hospodářskou jednotou vyzbrojenou moderním duchem a ucelenou organizací vyzkoušenou v boji. Nyní potřebuje jen tanků, samopalných střelných zbraní a traktorů, aby se mohlo ubránit cizím vetřelcům a zemi znovu vybudovati.

Japonský kapitalismus šel svou cestou a dosáhl bodu, který mu určil osud dějin. Vykopal si svůj vlastní hrob. Po 35 let vykořisťování natropil japonský kapitalismus v Koreji spoustu bídy. Právě tak tomu bylo ovšem i ve vlastní mateřské zemi. Při tom je Korea zemí oplývající přírodním bohatstvím. Má zároveň příznivé podmínky pro zemědělství. Jak je země bohatá, dokazuje rychlý vzestup japonského imperia. V Koreji je vše, čeho potřebovali japonští imperialisté, bažící po moci. Korea byla pro japonský průmysl nejvhodnějším a největším pramenem surovin a nejlepším odbytištěm. Více než 24 milionů Korejců bylo pro japonský průmysl lacinou pracovní silou, dodavatelem surovin a odběratelem japonských průmyslových výrobků. Měla jiná kapitalistická země ve své největší blízkosti tak bohatou a velkou kolonii, která nadto ještě byla pohodlným mostem na pevninu pro její další ctižádostivé plány?

Přesto selhala japonská koloniální politika v Koreji natolik, že široké vrstvy japonského obyvatelstva neměly z tak blízké a bohaté kolonie vůbec nic. Japonští politikové nebyli ani s to, aby korejské bohatství vykořisťovali tak, aby pozvedli blahobyt středního stavu ve vlastní zemi. Stal se pravý opak. V Japonsku vzrůstala nezaměstnanost rok od roku. Zároveň se hrozivě přibližovala hospodářská krise ve všech kapitalistických zemích. Jediným východiskem byla válka, jako v každé fašistické zemi. Místo co by racionálně vykořisťovali dobyté oblasti, pokračovali japonští kapitalisté ve vpádech do jiných cizích zemí. Podobně jako jejich západní fašističtí spojenci, napadli v Asii svobodomilovný čínský národ. Smyčka, kterou si japonský militaristický imperialismus sám uvázal, se utahovala stále těsněji, až nakonec napadl ze zoufalství jako vzteklé zvíře své silné anglosaské soupeře, jimž se až dosud úzkostlivě vyhýbal.

Korejci vedli osvobozenecký boj od prvního dne po anexi nepřetržitě a neúnavně až k pádu Japonska. Lid si byl vědom vlastního osudu a neodpovědnosti dřívějšího režimu a povstal dnes také pohotově proti vlastní vykořisťovatelské třídě, která jako všude vystupovala s cizími utlačovateli proti vlastnímu národu. Vlivem vzrůstající moci a kulturních vymožeností velkého sousední

ho Sovětského svazu vytvořil korejský lid třídně uvědomělou vnitřní frontu. V Koreji je si každý jist tím, že z korejského lidu vznikne velmi produktivní a tvořivá lidová moc. Již dnes je zde řada příznivých předpokladů pro zdárnou budoucnost země. Je to nejen přírodní bohatství a zdravé lidové vrstvy, ale také sociální podmínky, jichž v jiných zemích všude nenajdeme:

1. Vlastní buržoasie je jen slabě vyvinuta, natož pak velkokapitál, poněvadž průmyslový monopol byl v rukou japonských kapitalistů. Proto je také síla buržoasie nepatrná.

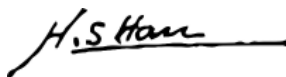
2. Není zde menšinové otázky, která přináší každé nové mladé zemi spoustu obtíží ve vnitřní i zahraniční politice. Nehledě k půl milionu Japonců, kteří většinou patřili k japonským úřadům a vojsku, nebylo v Koreji cizích národních živlů. Korea je poloostrovem, který je na severu zřetelně oddělen od pevniny dvěma řekami. Tím je jakýkoliv pohraniční spor se sousedy již předem vyloučen.

3. Země je pro národ dosti velká, takže si může dovolit i značný počet přistěhovačských cizinců.

4. Dlouholetým japonským útlakem zanikly v Koreji všechny zbytečné politické sny, které jsou pro pracující lid jen přítěží. V Koreji patří státní moc jen bojujícímu lidu, poněvadž on je jediným nositelem osvobozenického boje a vůle ke svobodě.

5. V Koreji není státního náboženství, které by se vměšovalo do politiky, svádělo lid a štěpilo národ, jako je tomu např. v Indii. Korejský národ je v civilisovaném světě snad jediným, který je bez náboženských předsudků.

Ačkoliv můžeme hledět do budoucnosti korejského národa s největší důvěrou, přece nesmíme podceňovati překážky ve výstavbě země. Nadmíru velká je technická zaostalost země při tak dlouhém japonském útlaku a kořistění. Chtějí-li Korejci to vše dohonit a předhonit, potřebují pomoci od demokraticky smýšlejících spřátelených národů. Korea bude potřebovati přemnoho kvalifikovaných techniků, odborníků všech hospodářských odvětví a strojů. Ta to může poskytnouti mnoho, neboť má nesmírná přírodní bohatství a je velmi úrodná. Korejští dělníci, sedláci a intelektuálové pozorovali po 35 let postup Japonců v Koreji a v Číně, mnoho se naučili a vědí dnes přesně, kde vězí příčina lidského neštěstí. Nemůže se říci, že by Korejci japonský národ nenáviděli, naopak, korejští intelektuálové se od Japonců mnohému naučili a japonský lid si váží kultury a smýšlení korejského národa. Mezi oběma národy není rasové nenávisti. Japonský pracující lid šel při stávkách v japonských průmyslových oblastech společně s korejskými dělníky proti společnému nepříteli, proti japonskému kapitalismu. Japonský a korejský lid si vždycky pomohou, kdekoli to jen bude možné. Pracující vrstvy obou národů měly příležitost se navzájem poznat a poučily se z vlastní zkušenosti, že solidarita pracujícího lidu je nejlepší zárukou přátelství sousedících zemí. Jásají nad svým osvobozením, nad osvobozením Koreje od japonského fašismu. I v budoucnosti budou žít v přátelství, poněvadž jejich třídní vědomí je vždy přednější než nacionální.

Vyšlo ve vůbec prvním čísle odborného časopisu Orientálního ústavu Nový Orient v roce 1945.

Článek je pokusem o vylíčení korejských poválečných perspektiv, které Han vidí pozitivně vzhledem k netknutosti systému neblahými vlivy, tedy kapitalismem, náboženstvím, striktním myšlenkovým systémem. V této zaostalosti vidí přednost (argumentuje už kapitalismem vyčerpaným Japonskem), jeho nedůvěra nebo dokonce teze o tom, že Korea nemá žádnou nosnou víru, mu dává naději, že proti pokroku nebude stát zpátečnická ideologie. Zdravý sociální systém, založený na vesnické pospolitosti, je tedy podle něj zárukou perspektivy. Text je na rozdíl od dalších propagandistických a popularizačních článků poměrně vyvážený a relativně vyargumentovaný, což je pochopitelné, když vyšel v časopise čteném především odbornou veřejností se znalostí dálnovýchodní problematiky.

V archivu Miriam Löwensteinové se nalézá německý text článku pod názvem „Korea Gestern und Heute“.

Korea pod japonským jhem

Dr. Hung-Soo Han

Otiskujeme článek o všeobecné situaci v Korei, který pro Tvorbu napsal v Praze žijící mladý korejský vědec Dr. Hung-Soo Han.

Vyhlášení války Sovětského svazu Japonsku 9. srpna a pochod vítězné Rudé armády do severní Koreje hned druhého dne na to obrátily pozornost světa také na poloostrov Koreu na Dálném Východě.

Korea není českému národu tak cizí, ačkoliv je geograficky tak vzdálena a tak málo se o ní zde ví. Vřelou sympatií českého národa ke korejskému lidu dokazují četné dopisy, které v těchto dnech dostávám od neznámých českých přátel. V nich blahopřejí korejskému lidu k našemu osvobození velkou sousední mocností SSSR a srovnávají naši minulost a budoucnost s českými poměry. Jednomyslným přáním mých známých i neznámých přátel je, aby byli o Korei ještě více informováni.

Pokusím se zde krátce vyličit všeobecnou situaci Koreje. Musím především vysvětlit, proč je Korea v Evropě tak málo známa:

1. Stručně řečeno byla Korea obrovským koncentračním táborem, kde celý národ žije po 40 let v zajetí. Vstup do Koreje i odcestování ze země byl nanejvýše obtížný. Dokonce ani cizinci nemohli o Korei přinášet mnoho zpráv, které by odpovídaly pravdě, vyjma čísla a údaje Japonskem úředně povolené. Japonské úřady se horlivě přičiňovaly o to, aby Korea byla od celého vnějšího světa odříznuta.

2. Poněvadž byla Korea japonskými kapitalisty úplně zmonopolisována, byla pro evropské země hospodářsky mimo dosah jejich zájmů. Proto nemohla až dosud strhnouti na sebe pozornost Evropanů.

3. Porůznu se vyskytující zprávy o korejském hnutí odporu proti japonským uchvatitelům se musily vnějšmu světu jevití zdánlivě jako pasivita. Poněvadž tento úsudek vůbec neodpovídá faktům, ale dotýká se celých nejmladších dějin Koreje, rád bych psal především právě o tom.

Nejprve uvedu nejdůležitější a pro Koreu nejpodstatnější události:

Po anexi v r. 1910 se musilo odbojné hnutí korejských vlastenců před nelítostnými vyhlazovacími methodami dobře vyzbrojeného japonského vojska brzy zhroutit, poněvadž Korejci nebyli vojensky školení a byli nedostatečně vyzbrojeni. Přece však trvalo až do roku 1921, než se jednotlivý, ale houževnatý odpor korejských vlastenců v severovýchodních zalesněných provinciích zhroutil. Ti, kteří zbyli, prchli do Mandžurska [Mandžuska]. Odtamtud vedli až do teďka, kdykoliv k tomu byla vhodná příležitost, proti Japonsku neúnavně ozbrojený odpor.

Ve vnitrozemí samém pokračovalo hnutí odporu pod zemí. Potom přišla pověstná demonstrace „Manse“ 1. března 1919, která zahájila v celé zemi krvavý odpor trvající 6 měsíců. Nebyla nerozvážným spontánním pozdvižením lidu, nýbrž organisovaným povstáním, soustředěným ze všech

směřů a ze všech sociálních vrstev. Povstání se tenkrát bohužel nezdařilo pro nepříznivou situaci země a bylo japonským vojskem brutálně potlačeno. Bylo však korejskému národu novým naučením, neboť „Manse“ bylo přímým důsledkem vymoženosti Říjnové revoluce v naší velké sousední zemi. V čele tohoto povstání byly ovšem různé skupiny, ale vedoucí úlohu měli při něm ti, kteří byli pod silným vlivem Leninových a Stalinových idejí národní svobody. Po porážce prvního organisovaného odporu korejského lidu se orientovalo revoluční hnutí pracujících definitivně k třídnímu uvědomění.

R. 1922 byl založen korejský Odborový svaz a měl již jako politický činitel důležitou úlohu. V příštím roce vypukly v Korei malé i větší stávk. Byly přímo způsobeny zabitím více než 2 500 Korejců (většinou dělníků) za známého velkého zemětřesení v Tokiu v září 1923. Téhož roku slavil korejský lid v 11 velkých městech po prvé květnový svátek práce, při čemž samozřejmě došlo všude ke krvavým srážkám s japonským vojskem. Téhož roku v prosinci došlo na korejsko-mandžurské [mandžuské] hranici k velkým bojům mezi komunistickými korejskými partyzány, kteří byli dosti dobře organisováni, a japonskými vojsky. To dodalo odvahy korejskému podzemnímu hnutí a vzbudilo nečekanou aktivitu. Od té doby daly se všude v Korei systematicky organisované sabotáže, byly vyhazovány do povětří mosty a hráze, přerušovány telegrafní linky apod. 5. ledna 1924 spáchal člen korejského podzemního hnutí v Tokiu před vchodem do císařského paláce na japonského císaře atentát. To vyvolalo tenkrát v Japonsku politickou krizi.

R. 1927 byly v Tokiu, v Osace [Ósaka] a jiných větších průmyslových městech založeny korejské odborové skupiny, které sdružovaly několik set tisíc Korejců pracujících v Japonsku a měly velký vliv na politické hnutí ve vlasti.

27. prosince 1928 byla v Mandžursku [Mandžusko] Japonci objevena korejská komunistická strana a několik set aktivistů funkcionářů bylo povražděno. To vedlo v Korei opět k demonstracím a krvavým srážkám. Po těchto otrásajících událostech došlo v organisaci korejských socialistů mezi oportunisty a trockisty a mezi socialisty věrnými Stalinovi k definitivní roztržce, neboť krvavou porážku zavinily zrádcovské trockistické živly. 1929 byl smutným rokem pro socialistické hnutí v Korei i v Japonsku. Bylo to v předvečer japonské invase na pevninu, do Mandžurska a severní Číny. Jako přípravu k ní předložila japonská vojenská klika parlamentu spoustu protisocialistických zákonných předloh. Zároveň se bez průtahy zakročovalo proti všem pokrokově smýšlejícím organizacím a skupinám. V Japonsku samotném bylo několik tisíc komunistů a socialistů zatčeno a mnoho z nich popraveno.

V lednu 1930 propuklo potlačované rozhořčení lidu jako důsledek těchto zostřených opatření. Na vedoucích místech byli opět školení komunističtí dělníci a intelektuálové. Krvavé srážky ve všech korejských městech trvaly pouze několik neděl, ale jejich odezva byla trvalá. Počet obětí vzrostl na několik tisíc.

Téhož roku v srpnu se přenesl boj přes hranice do Mandžurska a tam ve formě kombinovaných operací korejské a čínské komunistické strany rozpoutal široce založenou partyzánskou válku proti japonským vojskům, která trvala po celou zimu až do příštího jara. Současně vypukly velké boje také v jižním Mandžursku mezi komunistickými partyzány

a japonskými vetřelci, které opět trvaly několik měsíců. Téhož roku v listopadu se v Japonsku vedl proces proti tzv. sekci japonské komunistické strany. Bylo obžalováno přes 500 lidí. Rozsudek procesu byl více než barbarský. Proti němu protestovali korejští a japonští socialisté tím, že organizovali všude v Korei i v Japonsku demonstrace. V prosinci téhož roku byla objevena v Korei samotné tajná komunistická organizace. Několik tisíc lidí bylo zatčeno a uvězněno. Japonské úřady označily tento případ úředně jako „5. korejskou komunistickou aféru“. Od té doby se činnost korejských komunistů pro nelidská opatření barbarského útisku japonských úřadů definitivně stáhla do podzemí a omezovala se výlučně jen na sabotáž, stávky a ozbrojený odpor v Mandžursku a v Číně proti Japonsku. Tak vykazuje japonská statistika z r. 1938 10 820 případů stávek u nájemců. Příštího roku stoupl tento počet o 1 200 případů. R. 1940 byl v severní Koreji zjištěn organizovaný útěk 2 000 lidí z pracovišť při stavbě železnice. To jsou na evropské poměry neobyčejná data.

To vše bylo důvodem, proč japonští držitelé moci nemohli postavit z Korejců bojových jednotek pro vlastní útočné účely, jak činilo např. anglické imperium v Indii a Francouzi v Indočíně nebo Africe. I hitlerovské Německo mohlo si postavit z různých národů oddíly SS, dokonce i Japonci sami z Číňanů v Mandžursku a v Číně po vpádu vazalských vojsk. Ale v Korei se to nepodařilo. Raději neriskovali svěřiti Korejcům zbraně do rukou. Když však po deseti letech války s Čínou trpělo zázemí silným nedostatkem pracovních sil, použilo Japonsko nejhrubšího prostředku a zmobilisovalo Korejce nejdříve v r. 1943 jako „dobrovolníky“, potom nuceně, aby vyrovnalo mezeře ve výrobě. Důvod nebyl jen výlučně hospodářský. Japonci chtěli mít nespokojené Korejce pod kontrolou a tím je oloupit o nepatrné zbytky svobody. Takto mobilizované síly nebyly nikdy nasazené k vojenským účelům na frontě, nýbrž prakticky donuceny k otročským službám.

Pro nás Korejce jsou však důležité značné korejské bojové síly u 8. Čínské lidové armády (tehdejší Čínské rudé armády), které se účastnily osvobozovacího boje čínského národa a vyznamenaly se hrdinskými činy. S čím my Korejci také pro obranu a výstavbu země v budoucnosti počítáme, je velký počet Korejců v Sovětském svazu (okolo 200 000) se 700 vysokými, středními a obecnými školami. V r. 1937 se zmínil předseda výkonného výboru pro provincie Dálného Východu, soudruh G. Krutov, ve zprávě o kulturní výstavbě provincií Dálného Východu, že Korejci vedle Číňanů a jiných národů spolupracují v přátelském dorozumění na kulturní výstavbě (zřizování divadel, škol, klinik, zotavoven a jiných sociálních zařízení).

Nyní je závora, která tak dlouho bránila korejskému národu ve styku se světem a se Sovětským svazem, hrdinnou Rudou armádou odstraněna. Korejci mají teď všechny důvody dívat se s největší důvěrou své budoucnosti vstříc.

Ke konci poznamenávám, že jsem úmyslně pomlčel o krutostech japonských utlačovatelů proti korejským vlastencům a bezbrannému obyvatelstvu, poněvadž již patří minulosti.

Článek vyšel v roce 1945 v renomovaném týdeníku Tvorba (číslo 10), který byl po válce obnoven. Jde o další text, který představuje Koreu jako hrdinnou, revoltující a pro Japonce problémovou kolonii. Han Hŭng-su nežil v té době už dlouho v Koreji a mnoho informací měl z druhé ruky, další si přibájl tak, jak je jeho idealistická, ale také marxistická duše chtěla mít. Ve skutečnosti zanechalo japonské panství, už vzhledem k jeho délce, velké morální jizvy na Korejcích doma i v zahraničí. Vnitřní odboj nebo konkrétní odpor se na území Korejského poloostrova soustředil na dobu mezi protektorátem a anexí (jednu dobu byl také ozbrojený), po anexi už šlo pouze o jednotlivá vystoupení. Ozbrojený odpor se přenesl do zahraničí a jeho intenzita postupně utichala. Marxistický přístup k dějinám prokazuje Han Hŭng-su poměrně konsistentně; ostatně bezejmenný lid, potažmo jedna správná a správně orientovaná osobnost nekolidují s ideologií, které věřil. Lid je natolik abstraktní pojem, že se za ním skryjí i případné nedostatky charakteru většiny lidí.

V archivu Miriam Löwensteinové je zachován německý originál textu s názvem „Wie haben die Koreaner unter dem japanischen Joch gelebt?“

Kulturní činnost korejského národa

Dr. Hung-Soo Han

V četných projevech sympatie, které jsem dostával v minulých dnech po osvobození Koreje slavnou Rudou armádou, byl jsem opět a opět žádán, abych napsal něco bližšího o Korei. Abych vyhověl přání svých českých přátel, rád bych zde stručně vylíčil kulturní stav svého národa.

V Korei samotné byla téměř všechna kulturní aktivita japonskými úřady potlačena. Stalo se tak např. zavedením censury v literatuře, ve filmu, v divadle, ve vědeckých přednáškách, v novinách, v časopisech, ba dokonce i v soukromé korespondenci. Tak se korejský kulturní život vyvíjel pod obecným temným tlakem asijského konservatismu a za bezohledného útlaku cizí nadvlády. Přesto však je korejský národ stále na postupu, neboť dnešní korejská kultura je průvodním zjevem a ukazatelem tuhé a statečné boje národa, který je veden třídně uvědomělými sedláky, dělníky a intelektuály.

Přednosti korejského kulturního života bych charakterizoval takto:

1. Domácí buržoasie je jen slabě vyvinutá. Proto je v Korei reakční měšťáctvo bez významu. To národu dává možnost, aby si kulturní tvoření usměrňoval a upravoval podle vlastního vkusu, nikoliv podle libovůle vládnoucí třídy. Proto není kulturní činnost korejských intelektuálů tak otrocká jako v jiných kapitalistických zemích, ačkoliv je podrobena nelitostné cenzuře. I když národ již celá desetiletí trpí těžkou hospodářskou krizí a byl zároveň vydán na milost a nemilost cizímu vykořisťování, touží stále po svobodě a spravedlnosti. Je-li pro nás snadné vytušit si myšlenky a city utiskovaného, nepochybně ani o tom, že se vzdouvá jeho nenávisť a hněv vůči systému. Ale vykořisťování cizím kapitalismem trvalo dosti dlouho, aby se národ již mohl organizovat sám bez progresivních živlů v domácí buržoasii.

2. Pod vlivem starších i mladších ruských spisovatelů a kulturních vymožeností naší sousední země SSSR vznikly v korejské kultuře již odedávna svěží, zdravé proudy.

Ruská literatura obeznámila korejský národ s velkým srdcem a snášenlivostí ruského národa a s láskou k lidstvu jeho umělců. To vše bylo Korejcům, kteří toužili po lásce a velkomyslnosti, útechou a velkou přitažlivou silou.

Důvěrně se seznámili s ruskými spisovateli, jako s Puškinem, Gogolem, Čechovem, Turgeněvem, Dostojevským, Maximem Gorkým, Gerašimovem [Gerasimovem], Šolochovem a jinými. Korejci je milují proto, poněvadž napsali mnoho pravdivého, co by oni sami rádi vyslovili. Utiskovaní vždy romanticky sní o tom, co očekávají, o tom, co nastane. Jsou však vždy postaveni před reálná fakta, tím spíše když stojí v neustálém boji s nepřátelskou přesilou.

Ruský realismus je v korejském národě kusem jejich vlastního života. Zatím co byl socialistický realismus ve světových literárních kruzích podroben diskusi, bylo pro Korejce samozřejmé, že literatura musí být taková, jak jí socialistický realismus ukazuje cestu. Tak např. se jeví Čechov, průkopník moderní ruské literatury, i korejským spisovatelům jako jejich předchůdce a učitel. Kalinin při jednom shromáždění moskevských umělců v řeči „O úkolech sovětského umění“ pro-

hlásil o socialistickém realismu a o Čechovovi toto: „Vidíte tedy, že umělec spatřoval v nedostatku ‚bližších‘ a ‚vzdálenějších‘ cílů základní příčinu omezení své tvořivosti. Poněvadž takových cílů neměl, spokojil se kritikou stávající společnosti, čímž do jisté míry připravil půdu proletářským spisovatelům.“

Korejský spisovatel jako pravý následovník Turgeněvův a Čechovův má již určitý cíl a nespokojí se s kritikou stávající společnosti, nýbrž je hotov k boji s ní. Korejský spisovatel dosud nemá možnosti dosáhnout úrovně Maxima Gorkého nebo Šolochova, nikoliv snad z ideologického nedostatku, nýbrž proto, poněvadž mu to nedovolí objektivní sociální podmínky, především japonská censura.

3. Korejšťina je ve východní Asii jedinou řečí, která má hláskové písmo. Písmo se skládá z pěti samohlásek a z devatenácti souhlásek a je možno se mu snadno naučit. Dnes nevíme přesně, kdy a jak písmo vzniklo. Určitě je však velmi staré. Užívali ho sedláci, tzv. „prostý lid“, a ženy. Avšak teprve v XV. století bylo úředně schváleno. Od té doby se ho užívalo všeobecně. Korejci mluví svou řeč, poněvadž mohou svým písmem lehko zachytit, co chtěli říci a přečíst si, co je napsáno. V sousedních zemích tomu tak není. V Číně a Japonsku nemůže každý umět číst a psát, pro složitost znaků, kterými se píše. Má proto korejšťina v asijských poměrech zvláštní kulturní význam, zejména pro osvětu vlastního národa. Národ má krásnou lidovou literaturu a množství starých písní. Všechn tento cenný kulturní majetek patří jediné lidu, nikoliv panovnickému dvoru nebo církvi, jak tomu je v Japonsku nebo v jiných zemích. Za cizího panství se lid naučil cenit a milovat tuto tradici a její krásu.

Ke konci podávám krátký přehled současného kulturního života:

Věda: Cizince překvapí, že sociální věda a dějiny jsou v Korei dobře vyvinuty. R. 1932 [správně 1933] vyšly „Dějiny korejského sociálního hospodářství“ [Společenské a hospodářské dějiny Koreje] od prof. Päk-Nam-Un-a [Päk Nam-un], r. 1935 „Dějiny korejské společnosti od I Č'an-Wan-a [I Čchang-wan]. To jsou dobré příklady pro stav duchovní vědy v Korei. Uvádím je proto, poněvadž oba badatelé jsou výbornými historiky ve smyslu dialektického materialismu a jejich díla naprosto souhlasí s teoriemi Leninovými a Stalinovými. Je to vymožeností korejských třídně uvědomělých intelektuálů. Pomysleme si jen: kolik je kromě Sovětského svazu na světě národů, které se mohou pochlubit obsáhlým historickým dílem o vlastní minulosti v marxistickém duchu?

Pozoruhodná je živá činnost korejského literárního života. Do roku 1940 bylo na příklad vydáváno 8 měsíčníků, které byly věnovány výhradně krásné literatuře.

V Korei je socialistický realismus vedoucí literární tendencí. Od té doby, co se za čínsko-japonské války situace přiostrila a japonské úřady postupovaly proti jakékoliv kulturní a politické činnosti Korejců daleko přísněji, vzniklo v Korei nové literární hnutí s heslem „literatura apelující“. To znamená, že hnutí má potírat určitou dekadentní a zčásti nihilistickou tendenci jako průvodní zjev všeobecné kapitalistické fašistické krise. Tyto tendence vznikly pod vlivem japonské a částečně také anglosaské literatury. Znamená to, že vlastní minulost a přítomnost mají být realisticky a s varovným poukazem kriticky přezkoumány. Z toho má vzniknout nové učení. Nemá se však zapomínati na záchranu toho, co bylo krásného na minulosti, a na obranu humanity před hrubostí a násilím. Je jasné, proč korejšťi spisovatelé v této době museli náhle zaujmout pasivní stanovisko, když jim nebylo umožněno zaútočit přímo na japonský kapitalistický řád.

Přestože národ žije ve skrovných poměrech, je divadlo na dobré úrovni. V Korei není velkých divadel, ale hraje se všude a mnoho. Téměř každá škola má na příklad vlastní ochotnickou družinu. O prázdninách organizují studenti putovní divadlo. To vše se dělá proto, poněvadž to lid žádá. Z putovních divadel vychází většina schopných herců. Proto jsou také v takové oblibě u lidu. Korejci milují obzvláště ruské divadlo. Kusy Čechovovy nebo Gorkého jsou nastudovány a předváděny s takovou vážností, že mnoho zahraničních diváků uvádí v úžas ne tak umění korejských herců, jako spíše vážnost a opravdovost citu. Také v ostatních uměních, jako např. v hudbě a výtvarných uměních, je patrna snaha po lidovosti.

Veškerá kulturní činnost korejského národa podléhala až dosud silnému tlaku cizí nadvlády a vlastní chudoby. Nyní, kdy to vše padlo pod mocným úderem Rudé armády a kdy byly zbořeny přehrady, oddělující celou zemi od vnějšího světa, vstoupí korejský kulturní život do nového úseku dějin.

Vyšlo ve zlínském časopise Tep soudobého života vydávaném firmou Bata 10. října 1945. Článek je poskládaný z archivních textů a jeho nejružnější části už byly (nebo budou ve smyslu následném) použity jinde. K textu je také připojena nekvalitní portrétní fotografie autora.

V archivu Miriam Löwensteinové je zachován německý strojopis pod názvem „Ein Wort über die kulturelle Tätigkeit des koreanischen Volkes“.

I v tomto případě platí, že je článek psaný na objednávku, narychlo a uspokojoval poplatku. V roce 1945 mohl Han Hüng-su psát o Koreji téměř cokoliv a všichni ho vnímali jako povolanou osobu. Zajímavý je jeho důraz na určité „položky“, které považuje za předpoklad kulturního, pokrokového a vyspělého národa. Pravidelně se kromě ideji Lenina, Stalina a marxistické literatury opakuje myšlenka, že spisovatelům je nejmilejší socialistický realismus; taktéž se opakuje kult tzv. lidové kultury, která nezná náboženství a ideologii.

O kulturní činnosti, národním hnutí a mládeži Koreje

Během 38leté okupace byla japonskými úřady zamezena téměř veškerá kulturní aktivita, např. cenzurou literatury, filmu, divadla, vědeckých přednášek, novin, časopisů, ba dokonce soukromé korespondence. [Japonci] nutili Korejce mluvit ve škole a na úřadě pouze japonsky, zakázali tradiční lidové slavnosti a dělali nátlak na korejské školní děti, aby se podílely na japonském modlářství. V hlavním městě Seoulu [Sŏul] mohlo z korejských peněz postavenou univerzitu navštěvovat jen 30 procent korejských posluchačů, ostatní místa byla určena pro Japonce, takže mnoho korejských studentů bylo přinuceno pokračovat ve studiu v Japonsku nebo emigrovat.

V zemi byly neustále povstání a stávky, dokonce školáci stávkovali téměř každý semestr, ovšem právě tímto neomezeným terorem Japonců vzrůstalo národní sebevědomí Korejců. Doma i v zahraničí se organizovaly četné podzemní politické skupiny, vydávající tajné spisy k obrození lidu. Celé hnutí se vyvinulo úplně ve znamení dosaženého vítězství Velké říjnové socialistické revoluce nad carismem.

V roce 1920 vznikla organizace mládeže s 30 000 členy a 133 podřízenými organizacemi. Ty vydávaly ilegální noviny.

1921 vstoupily tyto organizace prostřednictvím studentů do kontaktu s mezinárodním dělnickým hnutím.

V témže roce zorganizovaly tytéž revoluční živly první, socialisty vedenou stávku v Busanu [Pusan] v jižní Koreji, již se zúčastnilo 50 000 mužů.

1922 založilo několik marxistů socialistickou politickou stranu, „Společnost proletářských přátel“.

1925 vznikl „Spolek pro osvobození žen“ a „Spolek ženské mládeže“.

Všechny tyto organizace považovaly za svůj úkol usilovat o národní osvobození.

Vrcholem podzemního odbojového hnutí bylo velké druhé povstání *Manse* 10. června 1926. Heslem povstalců nebyla jen „úplná nezávislost Koreje“, jako tomu bylo u prvního povstání, jejich požadavky byly dalekosáhlejší. Nosili mohutné transparenty s následujícím obsahem:

„Okamžitou úplnou nezávislost Koreje!“

„Korejčům národní kulturu a národní výchovu!“

„Sedlákům půdu!“ „Produkci v národním zájmu!“

„Okamžité propuštění všech národních revolucionářů!“ atd.

Opatření Japonců na potlačení vzpoury byla vzhledem k její prudkosti a míře mnohem brutálnější a důkladnější. Pozoruhodné na tomto druhém povstání *Manse* bylo, že mezi účastníky hráli hlavní roli dělníci a studenti, zatímco účastníci prvního povstání z buržoazního tábora stáli apaticky stranou.

1930 se udála v jednom jihokorejském městě při fotbalovém zápase mezi korejským mužstvem a Japonci srážka, při které byly zbiti korejští gymnasté. To bylo podnětem k všeobecnému povstání školáků a studentů v Koreji. Chlapci a děvčata bojovali na barikádách proti po zuby ozbrojené japonské policii a vojsku. Boje zuřily po týdny ve všech oblastech země. Korejská mládež

kladla tehdy hrdinský a disciplinovaný odpor. Teklo mnoho krve, ale korejský národ znovu ukázal, že se nedá zlomit. Hrdinství korejské mládeže našlo dokonce v Japonsku velkou odezvu. Demokraticky smýšlející mládež a dělníci Japonska protestovali proti barbarskému postupu japonské vojenské správy v Koreji.

Pro korejskou mládež to nebyla porážka, nýbrž křest ohněm. Korejská mládež ukázala, že je schopna bojovat s vlastenci bok po boku proti nepříteli. Po těchto krvavých událostech se korejská mládež stala ještě uvědoměleji revoluční.

Z bojů tohoto mládežnického povstání vzešli vynikající vlastenci, kteří později v rozhodný okamžik vzali do vlastních rukou vedení osudů země. Mezi nimi byl mladík Kim Yil-Song [Kim Il-sŏng], který později jako třiatřicetiletý převezme předsednictví Prozatímního lidového výboru. Už jako dítě prokázal mimořádné nadání a odvahy. Revolucionářem se stal už jako žák střední školy, jak už se korejská mládež vůbec, vzhledem k poměrům v zemi, více než jinde zajímala o politiku. Vedle svého studia pracoval intenzivně v revoluční organizaci mládeže. Pak musel před japonským pronásledováním opustit svou vlast. V Mandžusku pokračoval ve své činnosti a studiích.

Když 1929 Japonci vnikli do Mandžuska, měl mladistvý revolucionář důvod přejít od svého dosavadního teoretického studia k ozbrojené akci, účinně bojovat proti japonským agresorům. Zorganizoval nejprve jen asi se stovkou kamarádů partyzánskou skupinu a stal se jejím velitelem. Mladí bojovníci ještě nevlastnili žádné skutečné zbraně, ale o rok později vzrostl tento spolek mládeže na 1 000 mužů a byl dobře vybaven od nepřítelů ukořistěnými zbraněmi.

Mladí partyzáni bojovali na korejské půdě v obtížném horském terénu hraniční oblasti. Už v prvních letech dosáhli v četných bojích s Japonci větších i menších vítězství. Partyzánské hnutí rostlo jako sněhová koule. Po několika málo letech byl mladý hrdina Kim Yil-Song jako dvacetiletý zvolen velitelem 30 000 mužů silné bojové jednotky a krátce na to převzal i jednotné vedení celého partyzánského hnutí.

Kim Yil-Song a jeho partyzánská armáda se stali nadějí a budoucností mladých i starých v celé Koreji.

Korejská mládež rostla s partyzánským hnutím.

Kim Yil-Songova armáda byla jediným ozbrojeným vojskem Korejců, které při osvobození země bojovalo bok po boku s vítěznou Rudou armádou a armádou Mongolské lidové republiky proti japonským okupantům.

Kim Yil-Song a jeho armáda byli v úzkém kontaktu s lidem v průběhu celého odbojového hnutí. Kim Yil-Song a jeho družina byli nejen válečníky, nýbrž i vynikajícími teoretiky v politických a hospodářských problémech. Neúnavně studovali vnitřní vývoj země. Tak není divu, že se Kim Yil-Song a jeho spolupracovníci po osvobození země mohli s konkrétním plánem na znovuvýstavbu země neprodleně pustit do práce.

Text pochází z archivu Miriam Löwensteinové, jedná se o nedatovaný strojopis v němčině pod názvem „Ueber der kulturelle Tätigkeit, nationale Bewegung und die Jugend Korea“, patrně z roku 1946. Autorství Han Hŭng-sua není potvrzeno, nicméně se předpokládá při srovnání s dalšími články (částečně se tento text objevuje i v revidované verzi knihy „Korea včera a dnes“). Jedná se pravděpodobně o přepsanou verzi, resp. kompilát dalších textů, který finálně upravila Huberta Kimová (ve strojopisné verzi je rukou připsáno „Gessammelt und zusammengestellt“ a její jméno).

Popisuje velmi tendenčně a ne zcela v souladu s historickými prameny stav odporu proti Japoncům od 20. let 20. století (zkreslený je např. výklad druhého tzv. povstání Manse z roku 1926, jehož dosah byl podstatně menší, než tomu bylo u povstání 1. března 1919). Další část se zaměřuje na tzv. partyzánskou a odbojovou činnost Kim Il-sŏnga, jehož aktivity jsou zde popsány v souladu s tehdejší počínající mýtifikací jeho života. I proto je text cenným dokumentem, neboť slouží jako zdroj pro každé další srovnání oficiálního životopisu severokorejského vůdce, tehdy však ještě pouhého nadějného kádrového pracovníka, který se do Koreje vrátil s Rudou armádou a jehož odbojová činnost je stále plná otazníků.

Osvobozená Korea**ZEMĚ, KTEROU POZNÁVÁME A MILUJEME**

Korea, jejíž dějinný osud se tolik podobá osudu našeho národa, země, jejíž nejlepší synové nám podávají ruku přes Moskvu a s níž se dnes náš lid upřímně raduje, Korea, již napsal náš básník plamenný pozdrav:

TOBĚ, KOREO!

Vladimír Holan

Jehličnatá duševnost lesů, jimiž bloudím,
kvetoucí vřes a balvany a skály,
zbořené mosty, vypálené visky
a plachá ukrácená píseň, která zde ještě donedávna
směla pramenit jen v hrobce poesie –
připomínají mi Tebe, země sesterská a bědná!
Čtyřicet let je nejvyššímu mraku Tvého utrpení,
čtyřicet let jsi trnula tělesným na ruby,
před potvorným požeradlem vetřelců,
kteří si otvírali Tvoji tepnu a pili krev,
kteří procházeli stěnami a odnášeli si pytle Tvých zubů
a kteří Tvému hladu semtam hodili
kůru se stromu zla.
Čtyřicet let sis pomáhala z japonského rubáše
u hnojné brány ponížení,
čtyřicet let jsi utírala nádobí zákeřného osudu,
čtyřicet let i podzemní duchové byli nad Tebou,
čtyřicet let jsi nespátřila lidskou bytost,
neboť vidíme pouze to, co milujem...
Vidíme pouze to, co milujem...
A já Tě vidím, jak jdeš do svobody,
vidím Tě v slzách, jak jdeš do svobody,
a jsou to slzy radosti, jež vidí,
jak po cestě Tě podpírají
božstva dlouhého života!

(18. srpna 1945)

Známe ji jen z válečných zpráv a z knihy Younghilla Kanga „Drnová střecha“, která byla přelože-

na do češtiny. Avšak její autor žil dlouho v Americe, a proto nám kniha neříká nic o Koreji nové, která zatím prožila těžké zkoušky, v nichž ukula svou vůli i schopnost být jednou z nejpokrokovějších zemí Dálného východu. Odhodila snový závoj, do něhož ji zahalili měšťáctí spisovatelé a vstává z poroby a bídy k novému životu pod praporem nové ideje.

R. 1944 vyšla ve Washingtonu kniha Roberta Oliwera „Korea – Zapomenutý národ“, která poměrně dobře informuje. Pozoruhodné je, že představitel korejské emigrantské „vlády“ v USA, se při posuzování této knihy vyjadřoval nepřátelsky o SSSR a o obyvatelích Koreje říká, že po všech bédách okupace nebudou schopni si sami vládnout. Podle něho má tuto schopnost jen emigrantská klika. My, kteří se na Koreu díváme očima lásky, vidíme ji jinak, pravdivě.

Korea, která tak dlouho trpěla pod jhem fanatického japonského fašismu a nyní byla osvobozena slavnou Rudou armádou, je poloostrov mezi Japonským a Žlutým mořem, měřící 220.741 km², většinou hornatý, zvláště na východě. Na západě jsou v nižších polohách široké úrodné roviny, plodící rýži, pšenici a bavlnu. V zalesněné hornaté části žijí divoká zvířata: medvědi, rysové, sobolové, leopardi a tygři. V dolinách se pěstuje dobytek. Mnoho lidí se živí rybolovem. Také dřevařství je rozvinuté.

Země oplývá přírodním bohatstvím a to zvláště tím, které tolik postrádá vysoce vyvinutý japonský průmysl. Dobývá se zlato, železo a uhlí.

Z 20 mil. obyvatel se asi 80% zabývá zemědělstvím. Základem zemědělství je kolektivní pracovní systém, vesnické společenství, které je vlastně rodovým svazkem. Na.př. pěstování rýže je široce založeným společným podnikem. Pro podrobení obyvatelstva byl kdysi vynalezen důmyslný daňový systém. Panovník propůjčoval půdu šlechticům proti závazku, že jeho prostřednictvím budou poddaní odvádět daně. Nemohl-li někdo platit, převzal tento závazek rod nebo obec. To vše se dělo ve smyslu konfuciánského mravního řádu, domněle založeného na „velkém smyslu pro rodinnou odpovědnost.“

Ve skutečnosti to byla rafinovaně vymyšlená vykořisťovatelská metoda.

Historie nebo pověra?

Říkalo se, že Korea byla kolébkou asijské, ne-li dokonce světové kultury lidstva.

My víme, že různé kultury různých věků neměly jedinou společnou kolébkou, ale že vznikaly vždy tam a tehdy, kde a kdy k tomu byly vhodné podmínky.

Korea je zemí staré, vyspělé svěbytné kultury, nedělá si nárok na prvenství.

Kdysi.

Prapředkové nynějších obyvatelů patřili k kmenům tunguzsko-mandžuským a malajským. Ve druhém století před Kr. se Korea dostala pod vliv čínské kultury, který převládá i později, když už také Japonsko usilovalo o nadvládu. Čínský jazyk byl jazykem vědním a literárním, při dvoře byl zachováván čínský ceremoniel.

R. 669 našeho letopočtu vzniklo království Sillo [Silla], r. 918 království Korio [Korjō]. R. 1392 po státním převratu byla založena dynastie Li [I], která trvala až do roku 1910, kdy se Korea stala japonskou provincií.

Koncem XVI. stol. podnikl japonský feudální vladyka Chideosi [Hidejoši] výpad na Koreu s 350 tis. muži. Ti po krvavých bojích zemi vyplnili, odvezli vědce a dovedné řemeslníky a do tehdejšího hlavního města Kyóto [Kjóto] přivezli hroznou válečnou kořist: 30 tisíc uřezaných a nasolených uší a nosů ubitých Korejců.

Korejské vědy a umění se nevzpamatovaly ani po stu letech.

Po této sedmileté válce přišlo dlouhé třistaleté údobí, kdy byla Korea úplně odříznuta od světa a udržovala jen slabé styky s Čínou.

Japonský kapitalismus útočí

Po revoluci Meidži (r. 1868) se kapitalismus v Japonsku rychle rozvíjel a hned také nastoupil cestu imperialistických výbojů. Korea byla zvláště výhodnou strategickou posicí, „odrazovým můstkem“ k přepadání zemi na asijské pevnině.

R. 1894-95 se v japonsko-čínské válce bojovalo o Koreu a Čína se musila zříci všech práv na tuto zemi.

Po r. 1897 přijal korejský král titul imperátora.

Jako za německé okupace?

Korejská šlechta, sedláci a úředníci byli ideologicky přeškolováni. Tomu všemu připravil půdu dravý japonský kapitál. Vznikla protijaponská strana Ktinchoj [?]. A pak došlo k prvnímu z mnohých národních povstání. Vznikla národní „armáda spravedlnosti“, která bojovala s Japonci až do roku 1915. Japonci s markýzem Ito [Itó]v čele potlačili povstání v armádě. Po formální anexi Koreje 22. VIII. 1910 provádí Japonsko politiku krutého násilí. Získává nejlepší hospodářské posice a monopol zahraničního obchodu. Korejský jazyk je zakázán a pronásledován. Knihy jsou páleny. Sedláci vyhnáni z polí a půda je v rukou zvláštní organisace, Východní koloniální společnosti, „Korejské banky“ a jiných. R. Oliwer píše:

„... Země je uchvacována zvláštním způsobem. Úrodná rýžová pole v jižní Koreji jsou zavlažována vodou z vyšších poloh. Japonská organisace Východní kolon. společnost ovládla chytrostí, násilím a výkupem tyto horní části zavodňovacího systému. Zavírala vodu a pak za babku skoupila pole v nížinách. Takto bylo s půdy vyhnáno 2 miliony Korejců. Z těch, kteří zůstali, víc než polovina musela pracovat u japonských statkářů.“

Z Koreje uprchlo tehdy do Mandžuska a SSSR 1 milion lidí, tj. 5% obyvatel. Korea prožívala léta nezměrného utrpení. Japonci zavedli režim, ve kterém „nemá Korejec jistý ani byt, ani výdělek, ani osobní svobodu. Nesmí rozhodovat o tom, jak má žít, myslet, jednat. Ví, že kdyby sebe víc pracoval, výsledky jeho práce mu stejně budou odňaty. Noviny otiskují toliko japonské zprávy. Ve školách se vykládá historie, filosofie, politika a sociologie japonským způsobem. Obyvatelstvu je nakázáno přijímat japonské zvyky, řeč a japonský způsob myšlení.“ (R. Oliwer)

Národní povstání. „Vaší jedinou zbraní buď hlas!“

Utrpení Koreje vyvrcholilo 1. března 1919 v básnickém protestu proti utlačovatelům, který byl přečten tisícihlavým davům v hlavním městě, a tím začalo neozbrojené národní hnutí, přelilo se do venkovských krajů a tam přerostlo v četná selská povstání. Demonstranti dostali tehdy pří-

kaz:neházejte kameny, nebojujte. Volejte „Mansei [Manse]!“ (Starý válečný okřik, značící: Žij deset tisíc let!)

V čele národního hnutí byli maloměšťáci revolucionáři-inteligenti, vůdcové různých organizací, kteří je nemohli úspěšně vést. Nevěděli, že s imperialismem nelze bojovat holýma rukama a pozdviženým hlasem. Proto bylo povstání utopeno v krvi vlastenců.

Japonci však byli přece nuceni uskutečnit některé reformy. Ty ovšem směřovaly k sblížení s korejským měšťáctvem, které se nyní smělo účastnit při organisování akciových společností poradním právem.

Formálních svobod plně využila mládež, inteligence a dělníci z měst a vesnic. Březnové povstání mělo pro národně-osvobozovací hnutí velký význam.

Toto revoluční hnutí čerpalo ještě z jiných zdrojů světa, ze zkušeností Říjnové revoluce a z příkladu osvobození korejského obyvatelstva na sovětském pobřeží. Korea živě reagovala na revoluční boj čínského lidu a na protikapitalistické protesty japonských dělníků, proti nimž nemají Korejci žádné rasové nenávisti. Události v Japonsku posuzují z hlediska třídních zájmů.

Začátkem roku 1923 se roztroušené komunistické skupiny formují v kroužky. Organisace boje se účastní hlavní inteligence, která prošla národně-osvobozeneckým hnutím. Avšak korejské měšťáctvo, ovlivněné čínskou kontrarevolucí, přešlo s autonomistickými hesly na cestu národního reformismu. V komunistech vidělo „extremisty“. Japonská vláda, opírající se o policii, četnictvo a vojsko, vydala zvláštní zákony proti nár. osvobozovacímu a komunistickému hnutí. Zavření korejských dělníků v důležitém přístavě Genzaně [Wŏnsan] roku 1929 svědčí o tom, že korejský proletariát vešel na politické jeviště, osvědčil se jako třída pevná a uvědomělá a postavil se do čela národně-osvobozovacího hnutí.

Starokorejský společenský řád neodolával dlouho útočnému japonskému kapitalismu, skrývajícimu se za konstituční monarchii. Jeho prudký vývoj a vpád do Koreje byly katastrofou. Korejský lid, tak dlouho odloučený a nic netušící, přinesl hrozné oběti. Avšak nejlepší jeho synové, kteří kdysi uprchli za severní hranici, se seznámili s novou, osvobozující ideou, kterou odvážně šířili, když se tajně vraceli do vlasti. Tito lidé houževnatě organisovali hnutí odporu. Od roku 1929 – 1937 bylo zaznamenáno průměrně 11.370 stávek ročně. V tomto hnutí je zdravý rodový svazek štěstím a darem. Nesmí se však zaměřovat konfuciánskou idylou, poněvadž je hospodářskou jednotou, zocelenou v boji. Vždyť japonský imperialismus přivedl zemi, oplývající přírodním bohatstvím, do takové bída, v jaké žije japonský proletariát.

Nový sociální vývoj, který se v Koreji rodí, má velmi výhodné podmínky:

1. reakční měšťáctvo je jen slabě vyvinuto,
2. není zde menšinového problému,
3. země je pro korejský národ dost velká,
4. za dlouholetého odporu zanikly zbytečné politické strany a pracující lid je jednotný,
5. Korea nemá státního náboženství, které by se vměšovalo do politiky a je prostá všech náboženských předsudků.

Korea však potřebuje mnoho technických odborníků a strojů.

Sovětská kultura měla a má značný vliv na nejlepší představitele korejského umění literatury.

Dr. Hung Soo-Han, který je nyní milým hostem Československa, píše: „Korejci se důvěrně se-

známili s ruskými spisovateli, s Puškinem, Gogolem, Čechovem, Turgeněvem, Dostojevským, M. Gorkým, Gerašimovem, Šolochovem a jinými. Korejci je milují, poněvadž napsali mnoho pravdivého, co by sami rádi vyslovili.

Ruský realismus je korejskému lidu částí jeho vlastního života. Zatím co byl socialistický realismus ve světových literárních kruzích podroben diskusi, bylo pro Korejce samozřejmé, že literatura musí jít tou cestou, kterou jí ukazuje socialismus.

R. 1932 vyšly „Dějiny korejského socialistického hospodářství“ od prof. Pak-Nam-Un-a [Päk Nam-una], r. 1935 „Dějiny korejské společnosti od I Č'an-Wan-a [Čchang Wan]. Oba badatelé jsou výbornými historiky ve smyslu dialektického materialismu a jejich díla naprosto souhlasí s teorií Leninovou a Stalinovou. Kolik národů na světě se může pochlubit obsáhlým historickým dílem o vlastní minulosti v marxistickém duchu?“

Korejština je ve vých. Asii jedinou řečí, která má hláskové písmo, sestávající z 5 samohlásek a 19 souhlásek. Je velmi snadné, proto bylo používáno prostým lidem a ženami.

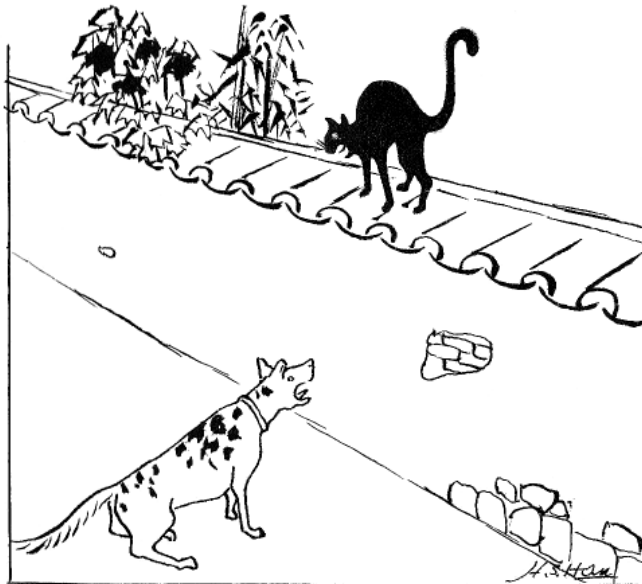
Divadlo má dobrou úroveň. Hraje se všude a mnoho. Korejci ovšem velmi milují ruské divadlo.

Co lze říci o korejské mravnosti? Korejci nemají náboženství a jeho morálních příkazů. Nemají však také zámku u dveří. Neposlouchají americké misionáře, ale na americké gangsterky se dívají s nechutí. Nepochybujeme o zdravém jádru korejského lidu. Korea ve svých tisíciletých dějinách nevedla jedinou útočnou válku. Také však nezhradila svou kulturu a smysl pro pravdu a spravedlnost. Proto se tolik radujeme z ní a s ní.

Mira

Vyšlo 14. 10. v periodiku Nedělní noviny 6/1945; do článku je zakomponována Holanova báseň, tři ilustrační obrázky, což jsou reprodukce starých obrazů nebo jejich výseků, a mapa Dálného východu s Mandžuskem, Koreou a Japonskem. Podepsáno je šifrou Mira. Článek působí jako původní, ale jednotlivé argumenty, zvláště z druhé části, se v celé Han Hŭng-suově pozůstalosti několikrát opakují jen v menších obměnách, které mohly být způsobeny i překladem z němčiny. Pročez jde zřejmě o výtah, který Han připravil a novinář ho podle všeho převedl do češtiny, zkrátil a podepsal. Zajímavá je první část, redukující korejské dějiny na několik odstavců, které zemi zasazují do prostoru; větší část je věnována takovým událostem, které jsou pochopitelné i čtenářům v Evropě. Není třeba se zastavovat u tendenčnosti výkladu a zjevných nepřesností, které nemusejí jít vždy na vrub Hana, ale stejně jako v předchozí koláži toho, kdo článek sestavoval. Poměrně zajímavé z hlediska korektnosti jsou obsáhlé citace a hodnocení knihy Američana Roberta Tarbell Olivera (1909 – 2000), přítele a od roku 1949 poradce jihokorejského prezidenta I Süng-mana. Je evidentní, že v té době neměli pražští Korejci ještě direktivní názor a I Süng-man neměl sice zcela čistý štít, ale přinejmenším pověst vlastence. Pro úplnost, zmiňovaná a citovaná kniha vyšla rok předtím. Oliver, R. T. (1944). Korea: Forgotten nation. Washington, DC: Public Affairs Press.

ASIE A EVROPA

Korejci a Evropané

Dr. Hung-Sun¹ Han

Kdysi jsem navštívil v Paříži jednu paní na doporučení jednoho ze svých přátel. „Jakou vy ale máte bílou pleť,“ divila se. „Myslila jsem, že jste žlutý. Můj přítel mi tak popisoval jednoho Korejce.“ Říkala to tak vyčítavě, že jsem měl dojem, jako bych ji svou barvou pleti zklamal.

Jindy jsem si opět vyšel se svým čínským přítelem na vycházku do okolí Prahy. Cestou na nás jacísi výrostci pokřikovali: „Čing, čang, čung!“ Můj ctihodný přítel to pokládal téměř za urážku. Snažil jsem se mu to vymluvit. Říkal jsem mu, že tím kluci nemyslí nic zlého. Přítel sám ostatně rozuměl žertům, ale tohle pokřikování na něj působilo jako projev všeobecného předsudku Evropanů vůči Asiatům. Pokud prý podobné předsudky nebudou úplně vyhlazeny, nemůžeme očekávat upřímné přátelství mezi Východem a Západem. Zdálo se mi to trochu přehnané, ale musil jsem přece jen přiznat, že trochu pravdy na tom je.

Evropa mě poučila, že vnější znaky rasy, jako pleť, rysy obličeje a podobně mají ve zdejší společnosti daleko větší význam než ve Východní Asii. Lidé z Východní Asie stojí se svou hnědou pletí tak asi uprostřed mezi bílou a černou rasou. Proto snad nejsou tak citliví na tyto rozdíly. Raději se takového choulostivého problému nedotýkají. Kolik lidí už si s tím nalámalo hlavu! Kolikrát už pro to tekla krev! Ve Východní Asii lidé neznají takové rasové nenávisti. Přesto však došlo i v jedné vesničce ve střední Koreji k menšímu pobouření z rasových důvodů. Bylo to tak: Jakýsi důstojník Armády spásy, který jezdil po venkově a hlásal křesťanství, zastavil se také v této vesnici. V soukromé rozmluvě projevil neopatrně svůj názor, že bílá rasa je inteligentnější než barevná. Zpráva letěla za chvíli od úst k ústům po celé vesnici. Mluvílo se o tom jako o neslýchané drzosti. Ve své prostotě netušil bílý muž, jak jeho slovům narůstají nestvůrná křídla. Nevinná holubice se proměnila v draka. Mnoho a mnoho se o té věci mluvilo. Nakonec se rozhodli, že bílému muži dokáží černé na bílém, jak je jeho názor falešný. Ukáží mu, že je to dokonce naopak. Této ctihodné úlohy se ujal mladý vesnický učitel, který se náhodou jakž takž vyznal v bibli. Mělo se to stát v neděli při ranní bohoslužbě. Do stanu Armády spásy se nahrnulo tentokrát lidí jako much. Všichni byli v napjatém očekávání. Hned po bohoslužbách se hlásil mladý učitel o slovo. Když přečetl z Genese několik řádek o tom, jak Bůh stvořil člověka z hlíny a jak mu vdechl život, přešel hned k jádru věci: „Když Bůh stvořil Adama z hlíny, musil jej také bez pochyby vypálit, jako se to dělá s hliněnými hrnci. Jakost hliněného zboží se určuje podle barvy. Zboží příliš silně vypálené je černé a špatné jakosti. Zboží slabě pálené je bílé. Je nedokonalé a méněcenné. Nejlepší zboží je hnědé, poněvadž jeho míra je pravá. A s prvním člověkem to bylo také tak.“

V roce 1936 jsem přišel do Vídně. Při hlášení na policii jsem musil samozřejmě vyplnit také několik dotazníků. Tam mne překvapila podivná rubrika *náboženské vyznání*. Moje bytná žasla, že jsem otázku prostě přeškrtl. Ptala se mne, jak je to vůbec možné, že se nehlásím k žádnému náboženství. Vysvětloval jsem, že Korejci vůbec nemají národního náboženství. To ji přivedlo úpl-

1] V originálním textu je chyba ve jméně, správně má být samozřejmě Su, nikoliv Sun.

ně z míry. Po několika dnech, když jsem se chtěl zapsat na universitu, musil jsem opět vyplňovat spoustu dotazníků. A tu jsem opět otázku *náboženské vyznání* prostě vyškrtl. Můj krajan², který mě doprovázel, mi přesto radil, abych tam nějaké náboženství uvedl. Obyvatelé této země jsou prý velmi zbožní a úřady považují bezvěrce za nebezpečné protistátní živly. Brzy jsem se o tom přesvědčil na vlastní oči, když se tu později pořádával velký vlastenecký projev se slavnými bohoslužbami. To vše mi připadalo obyčejně podivné. Doma jsem nikdy dříve nic podobného neviděl. V Korei by nikoho ani nenapadlo ptáti se po náboženském vyznání. Tam pokládají zbožného křesťana nebo buddhistu za podivína, poněvadž je výjimkou a věří něčemu, co pro průměrného Korejce skutečností není. Být misionářem u takového národa, který po několik století nezná státního náboženství, není právě lehkým úkolem. Korejci jsou národem sedláků. Korejský sedlák věří vždy rád pouze něčemu hmatatelnému. Na jaře zasévá zrna ve víře, že na podzim mu pole vydá úrodu. Tak se namáhá každým rokem, poněvadž je přesvědčen o výsledku.

Je velmi tvrdohlavý a nevěřil ani propagandě japonských úřadů, že jeho prastarý národní krok není praktický. Je pevně přesvědčen o tom, že bílý oděv je ten nejčistší, nejkrásnější a nejlacinější, poněvadž se nemusí barvit. Času, vody i slunce je v zemi nadbytek. Špinavé prádlo se může kdykoliv vyprat a hned usušit. Nevěří ani tomu, že nákladní auto je lepší než jeho kára tažená voly. Podle jeho názoru nepřejala v Korei kára tažená voly dosud jediného člověka. Zato auto je vražedným vynálezem. Na svém voze projíždí sedlák za zpěvu a hvízdání milovanou krajinou, kam se mu zachce. Jaké je to pro něho potěšení! Rychlost a úspora času, to pro něho nic neznamena. Má přece času dost. Tak žili jeho otec, děd i praděd. Novotám nedůvěřuje. Japonské úřady chtěly kdysi Korejce přemluvit, aby svá prastará jednoslabičná rodinná jména nahradili víceslabičnými jmény japonskými. Korejci tím byli na výsost uraženi. V Koreji přece odedávna se prováděla změna jména jen u lidí zbavených cti. Nadto prý mají japonská rodinná jména vždy nějaký komický význam.

Přemluvit k něčemu Korejce je předem ztracená námaha. Japonci na příklad nastavili v posledních letech všude tzv. šintoistické chrámy a nutili Korejce k modlářskému kultu. Ale na to Korejci dali právě tak málo jako na japonskou válečnou půjčku.

Vrozená skepse brání Korejci, aby popřál sluchu cizímu misionáři. Doma jsem častokrát vyslechl stížnosti známých přátel misionářů, že Korejci – jinak prý hodní a milí lidé – se dají těžko obracet na víru. Jaký úsudek si však může učinit sedlák o americké morálce, když v neděli dopoledne si vyslechne v kostele kázání amerického faráře a odpoledne téhož dne zhlédne v kinu americký film, kde gangster připraví svého spoluobčana o život? Musí se mu bezděčně vynořit otázka: „Neměl by americký farář obracet na víru spíše lidi doma než u nás?“

Jistěže vás napadne otázka, jak je to v Koreji s mravností, když tam náboženství na lidi vůbec nepůsobí? Až dosud není sociologa, který by zjistil, že v Korei bylo spácháno více zločinů než jinde. Je naopak známo, že Korejci jsou lid mírumilovný a k cizincům přívětivý. Každého cizího návštěvníka v Korei musí překvapit, že dveře domů nemají vůbec zámků.

Největším důkazem mírumilovnosti korejského národa je jistě fakt, že Korea od začátku svých dějin nevedla ani jednu útočnou válku. A ještě podivuhodnější je, že Korea neměla po celých čtyři sta let ani armády.

Přeložil A. Pultr [Alois Pultr]

2] Zřejmě historik a archeolog To Ju-ho.

Článek vyšel v renomovaném měsíčníku nakladatelství Družstevní práce Panorama (1-2/1948), obrazový materiál v textu je složen z fotografií a reprodukcí obrazů neznámé provenience. V textu bylo oproti jeho tištěné podobě opraveno několik evidentních pravopisných chyb, jež nesouvisely se starším pravopisem.

Han Hŭng-su zůstal přes všechna léta a evropskou zkušenost Korejcem a z pochopitelných důvodů Korejce prezentuje v co nejlepším světle. Navíc má konečně příležitost se poměrně sofistikovaným evropsko-asijským způsobem argumentace a rétoriky vyrovnat s vlastními traumaty. Jeho líčení Korejců obsahuje mnoho nepřesností i vyložených neznalostí (kupř. kolem přijímání japonských příjmení); některé z nich lze přičíst tomu, že Han nebyl doma v závěrečných letech japonské okupace, kdy docházelo k přitvrzení politiky koloniální administrativy vůči Korejcům. Jiná zkreslení (např. prohlášení, že Korea nemá už čtyři sta let armádu) jsou ale vyloženou dezinformací. Líčení zážitků Korejce, který přišel do Evropy, však poskytuje vhled do pro nás nepřiliš důvěrného světa; Hanovy oči, které jsou relativně bez předsudků, zprostředkovávají dojmy Asiata, kterému není naše kultura blízká a který ji vidí z jiného, nesamozřejmého úhlu.

Co o nás nevíte

Dr. Hung-Soo Han

Korejce Dr. Han přišel do Evropy před devíti lety, aby studoval národopis a archeologii. Od r. 1942 dlí v Praze a spolupracuje s Náprstkovým museem a Orientálním ústavem.

Zamýšlím zde jednou provždy ukojiti zvědavost svých milých přátel a uvádím všechny ty podivuhodnosti, které se vyskytují na Koreji, ale které nenajdete v sousedních zemích, Japonsku a Číně. Tím chci zároveň zvýšit zvědavost svých českých přátel, aby jich co nejvíce cestovalo na Koreu a aby se tak zvětšily výdělky našich cestovních kancelářů.

Ve Švýcarsku se mne jednou ptali, odkud jsem. Když jsem řekl, že mou vlastí je Korea, mínil tazatel: „To jistě mluvíte řecky.“ Ve Vídni chtěl kdosi vědět, zda obyvateli Koreje jsou též Malajci. Jiný se zas domníval, že tato země je tichomořským ostrovem někde v Pacifiku. U vzdělců je Korea známa jako poloostrov, ale školený zeměpisec ví, že tento poloostrov je od pevniny zřetelně oddělen dvěma řekami, Tumanem [Tumangang] a Yalu [Amnokkang], jež pramení v rozvodí Paktusanu, takže je obklopen se všech stran vodou, a je tedy přece jen ostrovem, jako Kampa na Vltavě. O této zemi vědí lidé tak málo, a přece se v ní setkáváme s tolika zvláštními zvyky a poměry.³

Byl jsem a budu vždy znovu tázán, jaký to dobrý čaj pijeme u nás doma. Ale my nepijeme vůbec žádný čaj. Co že tedy pijeme? Ptáte se dále. Nepijeme vůbec nic. Proti žízni je čistá voda. Voda v Koreji není nebezpečná jako v Číně, kde se pro sprašovou půdu zřídka vyskytne čistá a pramenitá voda, nebo jako v Japonsku, kde sopečný popel dodává vodě nepříjemnou příchut. V Japonsku i v Číně se musí voda převařovat, jinak jde o život. V dusném, horkém podnebí japonském je člověk stejně vystaven stálému nebezpečí nákazy. V Koreji naproti tomu je podnebí suché a půda z krystalických hornin, v níž všude vyvěrá čistá, filtrovaná voda. Ačkoliv obyvatelé Koreje pijí nesvařenou vodu, přece nedostanou vole [zvětšení štítné žlázy], protože jedí mnoho rostlin, které obsahují jod. Mořskými rostlinami míníme všelijaké druhy mořských chaluž, které obsahují také mnoho vitaminů. Kromě toho jedí lidé na Koreji často za den mnoho ovoce. Toto ovoce je také darem příznivého podnebí. Je dobré a nepředstavitelně levné.

Výborným thematem rozhovoru by také byla korejská kuchyň a její lahůdky, ale o tom raději pomlčím, abych příliš nedráždil své ubohé, vyhladovělé čtenáře. Přece se však musím zmínit o naložené okurce, jež je táž jako evropská, ale není známa v ostatních východoasijských zemích. Opětovně jsem tu tázán, jak jsem se mohl v dětských letech naučit tak těžkému umění, jako je používání tyčinek při jídle. Avšak my – na rozdíl od Japonců – máme také lžíce a nejsme proto nevyhnutelně nuceni trápit se s tyčinkami. Setkal jsem se s mnoha Evropany přesvědčenými, že Korejci nosí kimono jako Japonci, tj. oděv z jednoho kusu látky, staženého pouze pásem. Avšak korejské ženy nosí bluzu a dlouhou sukni, nemají znetvořené nohy a na nich dřevěné sandály,

3) Předchozí odstavec je v německém rukopise, který se zachoval v archivu Miriam Löwensteinové, zařazen až na konci celého textu.

nýbrž mají zdravé nohy a opravdové boty, třeba jiného tvaru než v Evropě. Ploché chodidlo se u nich nevyskytuje. Nenosí břemena ani v rukou, ani na zádech, nýbrž na hlavě – i nádoby s vodou – jak to činily ženy v starém Řecku a Římě. Cizinci uznávají, že držení těla u Korejek je graciosní, a přece důstojné. Mužský oblek je složen z kabátu, kalhot a svrchního kabátu a je převážně bílý. V Evropě se vypravuje pohádka, že bílá barva je barvou smutku a v Koreji že je tak často mezi lidem smutek, že lid už vůbec ani smuteční šaty nesvléká. Také se tvrdí, že bílý oblek souvisí s úzkostlivou čistotností Korejců. Nic z toho není pravda; bílý oblek souvisí s podnebí.

Přijde-li zima, toužím vždy po svém teplém, útulném pokoji ve své vlasti. Korejský způsob vytápění obytných místností upomíná na starý Řím. Teplý vzduch proudí kanálky pod podlahou. To je zvláštností ve východní Asii, takto nevytápí svůj dům ani Číňan, ani Japonec. Typicky korejskou zvláštností je též parní lázeň, podobná turecké a finské.

V Koreji je však zajímavá také příroda, nejen zvyky. Tak např. v zimě víme obyčejně přesně, kdy bude teplo a kdy zima. Po čtyřech teplých dnech následují tři chladné, a to se pravidelně opakuje. Tento zvláštní podnební úkaz souvisí se střídavým působením chladné vlny, jež přichází ze sibiřských plání, a tepla, které k nám od jihu vysílá mořský proud. Tu a tam se mne vážení přátelé v Evropě ptají, přejí-li si dosáhnout nirvány; domnívají se totiž, že jsem buddhista. Náš národ nemá takové představy o onom světě, a já už teprve ne. Průměrný Korejec, sedlák, doufá jen, že bude pěkné počasí, aby mohl sklídit své plodiny, a věří jen ve vlastní píli. V Koreji není národního náboženství. V zemi, v níž úřední statistika uvádí jen 345 261 křesťanů a 2 141 879 buddhistů ze 24 a ½ milionu všeho obyvatelstva, nelze vůbec mluvit o náboženství širokých vrstev. Bylo to způsobeno tím, že asi před 500 lety dynastie Vang [Wang], podléhající hodně buddhismu, byla vystřídána dynastií I, jež byla silně proti tomuto náboženství a snažila se odstraniti vliv náboženství na veřejný život. Proto jsou dnes Korejci až na malé výjimky bez vyznání.

Konečně bych se chtěl ještě zmíniti o své veselé, krásné a milé řeči. Chválím korejský jazyk předně proto, že je mou mateřštinou a řečí, kterou nejlépe znám, za druhé, že korejšťina má hodně nadávek, a za třetí, že se jí cizinci mohou naučiti daleko rychleji než některé z řečí našich obou sousedů. Nevím to sice z vlastní zkušenosti, avšak moji evropští přátelé, kteří již korejsky dovedou, tvrdí, že je možno naučiti se abecedě za hodinu, čísti za den, zpívat písně za týden a vypravovat vtipy za několik týdnů. Je asijskou zvláštností, že korejšťina má abecedu s 19 souhláskami a 5 samohláskami, kdežto v Číně a Japonsku se stále užívá písma znakového a slabičného. Ačkoliv korejské písmo je velmi starého původu, psali jím až do středověku jen ženy, sedláci a řemeslníci, kteří tehdy zaujíмали nižší sociální postavení. Roku 1446 král Sedjong [Sedžong] dekretem nařídil používání tohoto písma v úřadech a od té doby se jím píše všeobecně. Později vznikla pověst, že tento král vynalezl písmo z dlouhé chvíle, a proto že není tak dobré a vznešené jako složitá a nesnadno naučitelná čínská hierografie. Zato téměř všechen prostý lid na Koreji umí číst a psát, začez vděčí jednoduchosti svého písma. O Číňanech to najisto nelze říci.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Han Hung-su - otec československé koreanistiky.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.